

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANITÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Érdemelt-e büntetést?

Írta: Bilovits István.

Lelkünk legmélyén rendültünk meg, amikor olvastuk, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi április 13-án kelt 159.157—1911. sz. rendelkezésével állásától fosztotta meg Huszárik Győző, árdánfalvi róm. kath. kántortanítót, mert az ítélet szerint az állami iskolák ellen ígatótt. (Alkotmány 1912. máj. 11.) Ha ezen ítélet előzményeit latbavetjük, arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy Huszárik Győzöt ártatlanul éri a büntetés, mert csak katolikus meggyőződésének adott kifejezést az állami iskolákról. Már pedig nekünk nemcsak szabad, de *szent kötelességünk is az állami intézményekben mindig azt venni tekintetbe, mi válik legjobban javára a keresztény hitnek. Ha pedig ezt valahol veszély fenyegeti, abba kell hagyni minden ellenkezést s közös egyetértéssel, együttérzéssel védelmezni az igaz hitet, amely a legnagyobb közjó, amelyből minden jó fakad.* Így tanítja ezt szent vallásunk. (XIII. Leo pápa apostoli körlevele a keresztények kiváló kötelességeiről 1890. január 10. — Győri körlevelek 1890. 19. l.)

Mit is tett Huszárik? A mult év őszén a nagytapolcsányi gyűlésen kifejezte aggodalmát, hogy az állami iskolák a hitre veszedelmet rejtenek. Ekkortájt merőzei (Nyitrai) tanító volt. Időközben megválasztották árdánfalvi kántortanítónak. Az egyházi főhatóság a választást jóváhagyta. Néhány nappal utóbb felhívta a királyi tanfelügyelő, adjon választ a következő három kérdésre:

1. Igaz-e, hogy a nagytapolcsányi gyűlésen azt mondotta, hogy az állami iskolák a vallásközönyöség terjesztői?

2. Igaz-e, hogy ugyanazon a gyűlésen azt hirdette, hogy az állami iskoláknak nincs létjogosultságuk?

3. Igaz-e, hogy azt állította, hogy az állami iskolák szabadkőműves intézmények?

Huszárik rögtön a következő választ küldte:

ad 1. Azt mondtam, hogy az állami iskolák a jövőben könnyen azzá lehetnek.

ad 2. Bizonyos körülmények között van létjogosultságuk, bizonyos körülmények között nincsen.

ad 3. Ezt nem mondtam.

Az egyházi főhatóság felhívást kapott, indítson fegyelmet Huszárik ellen. A főhatóság ezt megta-

gadta, mert fegyelmi vétséget nem láthatott Huszárik hitvallásában. Erre jött az ítélet. Huszárikot vizsgálat, kighallgatás, egyszerű egyoldali információ alapján elmozdították állásától.

Remélhető azonban, hogy a miniszter úr átlátja, hogy az ítéletre nem szolgáltatott kézhez helyes alapot s azért ez az ítélet nem maradhat annyiban. Lehetetlenség, hogy Zichy János gróf ártatlanul hagyjon szenvedni egy munkaszerető, lelkiismeretes néptanítót, aki csak katolikus hitének elvei alapján fejezte ki meggyőződését, amelyet hazai törvényeink is védnek, aki izgatni egyáltalán nem szándékozott. Ilyenformán minden katolikus büntetésre érdemes, ha követi szent hite elveit, amelyekkel nem egy állami intézkedés homlokegyenest ellenkezik. Pedig ha állami intézkedés szent vallásunkkal ellenkezik, *inkább kell engedelmessékednünk Istennek, mint az embereknek* (Ap. esel. 5, 29.), *inkább el kell szenvedni mindent, még a halált is, mint az Isten és az Egyház ügyét elhagyni.* (XIII. Leo pápa I. levele. — id. körlevelek 13. l.) mert ugyanakkor hazánk javát is szolgáljuk s nálunk jobban nem is szolgálhatja senki, ha katolikus szent hitünk szerint élünk, *nincs jobb hazafi, sem háborúban, mint egy kötelességtudó keresztény katolikus.* (XIII. Leo pápa ugyanott.)

Szent vallásunk pedig kárhoztatta és tévedésnek jelentette ki azt a vélekedést, amely szerint katolikus férfiú helyeselheti az ifjúság nevelésének azt a módját, amely a katolikus hittől és az Egyház hatalmától el van választva s amely csak a természetes dolgok ismeretét és csak a földi társas élet céljait veszi tekintetbe vagy legalább ezeket elsősorban. (Syllabusban kárhoztatott 48. tévedés.) Győri körlevelek 1865. 22. l.) *Katolikus férfiúnak tehát nem szabad helyeselnit az ifjúság nevelésének azt a módját, amely a katolikus hittől és a katolikus Egyház hatalmától el van választva s amely csak a természetes tárgyak ismeretét s a földi társas élet céljait veszi tekintetbe vagy legalább ezeket elsősorban.* Ebből azonban magától következik, hogy *azt a nevelésmódot sem szabad helyeselnünk, amely az Egyháztól már nyíltan is kárhoztatott nevelésmódra vezet; mert nemcsak azt kell kerülnünk, ami rossz, hanem azt is, ami rosszra vezet.* Már pedig az állami iskola mai formájában egy csepp biztosítékot sem tud nyújtani arra, hogy nem fejlődik oda, ahol mai nap a francia állami iskola van. Tehát egyáltalán nincs okunk arra, hogy az államosítást iskolaügyben helyesnek ismerhessük el.

A mi állami iskoláink is elvannak választva a katolikus hittól és az Egyház hatalmatól. Az Egyháznak ugyan megengedi a katolikus hittanítást, de egyáltalán senki sem tud minket arról biztosítani, hogy onnan soha ki nem szorul. A francia állami iskola is nyitva volt kezdetben a katolikus hitoktatás előtt s ma ott az Isten nevét csak karomkodva említik a tanítók.

A mi állami iskoláink fölött az Egyháznak nincs semmiféle hatalma, sem céljat, sem eszközeit nem szabhatja meg. Igaz, hogy a miniszteri rendeletek minduntalan sürgetik a valláserkölcös nevelést; de miféle szellemi valláserkölcös az állami iskola irányítója?! Katolikus nem, mert ez ellen kifogást tennének protestáns és izraelita testvéreink, protestáns vagy izraelita sem lehet, mert ez a mi lelkiismeretszabadságunkat sértene. Az állami iskolának tehát mai formájában természeténél fogva nem lehet pozitív, tétéles valláson nyugvó valláserkölcös tanára. Ha mégis egységes, közös valláserkölcösös nevelést akar, nem marad más hátra, mint a természetes valláserkölcös, amely azonban egymaga nem elégíthet ki egy vallásos meggyőződésben levő szülőket sem; mert meggyőződése mindenkinél azt mondja, hogy amit a szülő igaz vallásnak tart, azt a gyermekének is köteles megadni. Már most az állami iskola hogyan adhat minden gyermeknek szülője meggyőződése szerint valláserkölcösös nevelést, ha a szülők között többféle vallású van és mindegyik a maga meggyőződése szerint akarja gyermekét neveltetni, holott tudvalevő, hogy a különböző vallásos meggyőződése nem egy tételben homlokegyenest ellenkezik? Az állami iskola tehát épen a legfontosabb dologban, épen természeténél fogva, a legjobb akarat mellett sem tud e szempontból eleget tenni. Erre mai formájában teljesen képtelen.

Feltesszük, mert fel kell tennünk, hogy az állami iskola egyik hitvallást sem akarja bantalmazni. Ekkor kénytelen a tanító melegegdedni azzal, hogy pusztán csak a természetes valláserkölcös tétéleit említi tanítványai előtt. Ennek pedig nem lehet más következménye, minthogy a tétéles valláson alapuló nevelés csak annyiban kap támogatást, amennyiben tétélei a természetes valláserkölcös tétéleivel is megegyeznek. Mäskülönben nem. Ez a nevelésmód pedig természeténél fogva akaratlan is arra a meggyőződésre adhat alapot, hogy minden vallás egyformán jó, mindegy akármilyen vallású is az ember. Már pedig ez a szó értelmében vett hitközönység, amit a katolikus Egyház tévedésnek ítelt, mert annak kellett itélnie. (Syllabusban kárhoztatott 15—18. tévedések.) Már pedig a hitközönység esztelensége abból is kiténik, hogy az igaznak és hamisnak egyforma értéket tulajdonít, az igazság megkeresésére adott ész természetével ellenkezik, magáról az Istenről is azt állítja, hogy az igazság iránt közömbös. (Esztergomi zsinat. 1858. VIII. cím, 1. pont.) Eljárásával pedig akaratlanul is azt a hitet kelti az állami iskola, hogy a tétéles valláson nyugvó valláserkölcösi nevelés mellözhető.

Már pedig a katolikus Egyház soha sem nyugodhatik meg abban, hogy az ő tanítása nélkül is lehet nevelni. Az állami iskola mai nevelésmódja azonban akaratlan is idefejlődik. Az állami iskola is elfogadja és sürgeti, hogy az iskola célja az erkölcsös jellem, de hogy ennek mi a végső célja már most sem említi. Elismeri, hogy a tanítás is csak

nevelő eszköz, tehát a tanítás is a nevelést szolgálja. De minő nevelést várhatunk az ötvennyolcak tanításától? Még arról sem tudnak ezek minket megnyugtatni, hogy tisztán tanítják a természetes valláserkölcös elveit, hogyan nyugtatnak meg tehát arról, hogy a tétéles valláserkölcösi nevelést még csak nem is tamadják. Aki nem ismeri az igazságot, akaratlanul is vét ellene. Aki nem ismeri az igaz vallást, attól annak erősítését nem lehet várni. Akik minden vallást ki akarnak irtani, azoktól mindenkinek oka van félni. És az ötvennyolcak nem nyíltan hirdetik ezt? Szabadkóműves pártfogóiknak nem ismert céljuk ez? Nem az állami iskolákat akarják beszegedtetni pokoli tervük szolgálatába? Ki biztosít bennünket arról, hogy tervük nem sikerül? Sikerült Franciaországban, talán nem-sokára hazánkban is. Van tehát okunk félni attól, hogy az állami iskolákban hantolják el egykor katolikus szent hitünket.

Már pedig ha megsemmisül a katolikus iskola, megsemmisül vele nem egy katolikus intézmény. Ennek édes hazánk vallja legnagyobb kárát, mert a keresztény intézmények és erkölcsök megdöntésével az állam legnagyobb fundamentumai dülnék össze. X(III. Leo pápa id. levele, i. h. 11. l.) Mi tehát nemcsak szent hitünk, hanem hazánk javáért is aggodunk, mikor az államosítás gondolatát iskolai téren helytelenítjük s biztosak vagyunk abban, hogy aggodalmunk nem alaptalan, hanem nagyon is jogos.

Andrássy Gyula gróf kijelentette most már nem egyszer, hogy a közigazgatás államosítását hazánkra veszedelmesnek tartja, Tisza István gróf kijelentette, hogy az iskolák államosítását nem helyesli (Alkotmány 1911. apr. 27.), talán mi sem vétünk hazánk ellen, ha szent hitünk tanából kifolyólag az iskola államosítását az észítéletével egybehangzóan helytelenítjük. A magyar állami iskola vezetője nem a katolikus hit, az Egyháznak nem ad hatalmat maga fölött, ezzel két nagy lépést tett az ifjúság azon nevelésmódja felé, amely csak a természetes tudományok ismeretét vagy csak a földi társas élet céljait veszi tekintetbe vagy legalább ezeket elsősorban. Nekünk pedig nemcsak azt kell helytelenítenünk, ami rossz, hanem azt is, ami rosszra vezet.

Huszárik tehát nem véthetett, amikor azt mondta, hogy az állami iskolák a jövőben könnyen a vallás közönység terjesztői lehetnek, nem vétett amikor azt mondta, hogy bizonyos körülmények között lehet létjogosultságuk, bizonyos körülmények között nem.

Huszárik elítélése eggyel több ok arra, hogy aggodalommal nézzünk a reménytelen jövőbe. Azon az okon, ami miatt őt elítélték, elítélhetnek más is; el azt az egyházi tanfelügyelőt is, aki ellene a gyűlésen fel nem szólalt (Guzsvenits Vilmos), el azt az egyházi főhatóságot, amely ellene még hivatalos felszólításra sem volt hajlandó fegyelmet indítani, el mindenkit, aki katolikus szent hitünk tana szerint akar gondolkozni, érezni, beszélni és élni. Huszárik ügye tehát nemcsak egy ártatlan néptanító ügye, nem is csak a katolikus tanítás ügye, hanem a katolikus Egyház ügye is, amelyért sikra szállni mindnyájunknak szent kötelessége. Nincs jobb hazafi, sem békében, sem háborúban, mint egy kötelességtudó keresztény katolikus. Huszárik pedig ilyen. Tehát büntetést nem érdemelhet.

Toldalék.

Irlta: *Kerényi Rezső.*

A »Neptanítók Lapja« 15. számában Vidonyi Jenő tollából a tanyai tanítók különleges helyzetéről, a tanyai élet ridegségéről és a tanyai tanítóság jobb, a többi tanítókétól eltérő ellátásának jogosságáról értekeznek.

Sok szép dolgot, mint tény, említ fel cikke keretében, csak az az egyoldalú nézet ne tűnnek szemünk elé.

Hogy az utolsó 10—15 év alatt a vallás- és közoktatásügyi miniszterium az alföldi tanyai iskolázást fejlesztette egyes helyeken, igaz. S ez leginkább Csongrád vármegyére állhat. Azonban, amint e lap hasábjain már volt szó erről, a tanyai és a pusztai iskolázás túlságosan elhanyagolt ezideig. Közvetlen környékünkön 100 és 100 gyermek nő fel a tanyákon, 24—30 kilométer területen iskola nélkül.

A legutóbbi évek iskolapolitikája a nemzetiségi vidékeket vette sorra s oda állította százával az iskolákat, míg a tősgyökeres magyar tanyákon, mint a magyarság gerincét szolgáló vidékeken, az iskolázásról teljesen megfeledkezett.

Hogy a nemzetiségi vidékekre iskola kell, nem tagadható. Azonban jegyezzük meg, a magyarosítás még nem egyenlő a magyar öntudat ápolásával, a nyelvismeret nem magyar érzelm. Túlságos egyoldalúság hátrány a magyar vidékekre. A magyarság zömének elhanyagolása pedig a magyar honpolgári érzés ápolásának, valamint a vallásosság hátránya, az alföldi tanyai és pusztai iskolahiány a szoc. demokratikus, radikális irányzatok, nemzetközi nézetek térfoglalásának szabad utat enged. Ép ezért fontos a tanyai iskola, mert ott minden az iskola. Nemesak a gyermekek oktatóhelye, hanem a felnőttek ismeretterjesztője, a hívek temploma is. Szóval: «a tanyai magyar nép kulturélete, a tanyai nép iskolához van kötve.» A népoktatásügy nagy szegénye, ha a magyarság javára eddig nem történt az alföldi tanyarendszer különleges körülményei és helyzete mellett az iskolázás tekintetében megfelelő intézkedés. Bizony fölt ez.

De, amint a népoktatás kiterjesztésének szükségessége előtérbe nyomul és amint az alföldi síkság tanyái közt terjeszkedik, önkénytelenül eszünkbe ötlök, a tanítóságot mikép lehetne állandósítani a tanyai s a pusztai iskolákban?

Ennek előrebocsátásával feltétlenül figyelembe kell venni a tanyai tanítók szomorú helyzetét, hogy lélkünk teljével a tanyai tanítóság javára billentsük a mérleget.

«A tanyai tanító, mint egyén, elveszti a társas életnek azt a megszokott formáját, amelyben addig élt.» Hónapszámra nem lát embereket, pláne művelt embereket. Nincs senkije. Ha a madár nem tekint meg elhagyott magányában, nem is tudja számkivetésében, vajjon él-e s miért oly fogoly? A kulturáért. S csak a reggelenként megérkező gyermekereg vigasztalja. Egy sereg kised nevelése szólítja el a társadalom forgatagából, mint a misszionáriust a térítés apostoli munkája a kulturállamból.

Elégé bizonyítja sivar, keserves helyzetét a civilizáció alfájának: a postának keserves kézbesítése. Ha egy héten egyszer postát kap, nagyon örülhet a tanyai tanító. A tavaszi és őszi eszések, a téli hidegek beálltával még ez a heti egyszeri postakézbesítés is elmarad. A tanyai tanító meg a kul-

turában marad el csak azért, mert kulturáért munkálkodik.

Sajnálatosabb a tanyai állapot a családi betegség esetén. 8—10—20—30 km.-es utat kell megtétni fuvarossal, hogy a legszükségesebb orvosi segélyt igénybe vehesse. És mily hallatlan áron!

A tanyai tanító gyermekeinek felsőbb iskolázatásáról csak úgy kénytelen gondoskodni, mint bármely községben lakó kollégája, lakják bár a felsőbb iskola székhelyének tanyáján is. Mily keserves modern-száműzetés!

Ne csodálkozzunk, ha ezeket átélve s tapasztalva, a tanyai tanító elkivánczik. «Csak innen szabaddíton meg az Isten!» A tanyai tanítók »vándorolnak», amolyan átmenetinek tartják tanyai állásukat, amitől első gondjuk megszabadulni és rózsásabb, társadalmilag alkalmasabb hely elnyerésére törek-szenek.

A tanyai magyar nép legnagyobb része napjainkig nagy elhagyatottságban él, a kultúra legegységibb áldását sem nyerhette el, ahol pedig megtörtént, ott a tanítók áldatlan helyzetük miatt sűrűn váltakoznak, ami semmi esetre sem a népoktatás előbbre vitele. A tanító tevékenysége a népismereten alapul. Ha népet ismeri, úgy eredményes az iskolai és az iskolán kívüli vezetése, oktatása. Igen helyes kívánság: «... a tanítók derekabbjai ne kíváncsozzanak el a tanyákról s ne azzal legyenek kintuntetve munkásságukért, hogy tanyáról községbe, vagy városba helyezzeék», hanem a tanyai intenzívebb oktatásügy javára a küismert jó tanerőket azzal iparkodjék az állam a tanyához kötni, hogy jobb anyagi ellátást biztosítson nekik, mint ugyanoly működési évekkal bíró, községben működő kartársaiknak.

Ez az a kívánság, amit Vidonyi úr a Csongrádvármegyei Tanító Egyesület elé terjesztett pontokba foglalva.

Nagyon szép, de csak az állami tanítók jobb anyagi helyzetét kívánja Vidonyi úr a kultusz-miniszteriumba küldött javaslatával szolgálni.

Nemesak állami tanítók vannak tanyákon, pusztákon, hanem felekezetiiek is. A pusztai és a tanyai tanítók egyetemességét kell érteni minden oly mozgásban, mely egyenesen azok javát, mely a népoktatásügyet akarja mélyíteni.

A méltányos kívánságok a következők:

1. Az állami iskolai tanyai tanító egy helyben eltöltött 5 évi sikeres működése után törzsfizetésének 10%-a, 10 évi szolgálat után pedig 20%-a személyi, vagy szolgálati pótlékképpen állapíttassék meg.

2. Az állami iskolai tanyai tanító a havi tanítói gyűléseken megjelenségeért ne havi 2 koronát kapjon, hanem az állami tisztviselőkéhez hasonló kilométerpénzben és napi 5 korona napidíjban részesíttessék.

3. A most érvényben levő 80 korona szolgatartási díj 180 koronára emeltessek.

4. A tanyai tanítók gyermekei a közelebbi városok felsőbbiskolai internátusaiban kedvezményes, vagy egészen ingyenes ellátásban részesíttessenek.

A pusztai tanítók kivételnek? Ezek miben sem különböznek a tanyaiaktól. Vajjon a fizetésegyenlőségért folytatott harc meg fogja-e engedni a tanyai és pusztai tanítóknak a többi tanítókétól eltérő fizetéstöbbletnek kivihetőségét? Nem méltányos óhaj, a négy pontozatot némi helyesbitéssel a felekezeti tanítóságra is vonatkoztatni?

Oly kérdések, mikről a N. L. 15. számában szó sincs.

Ha ez ország összetanítóságának nem volna a

megkülönböztetés ellen kifogása, ha a miniszterium az asztalon fekvő állami tanyai tanítók kivanalmait értékeli és általános vonatkozásba hozza, hogy csak az államiak, de a felekezeti tanyai tanítók, valamint a *pusztaluk* sem fognak kivétni a fizetés-többlet folyosítása alól, akkor egy ideális cél megvalósulhat.

E kivételes intézkedésre a sikerrel működő tanyai tanítók is nagyon érdemesek (mint az állami exponált tisztviselők). A felekezeti is exponáltak s azok is az állameszme harcosai. Ha azoknak jut, ezeknek is mérjünk.

A tanyai (pusztai) tanítók hivatásszeretete mélyebb lesz, az élet ridegességét vigasztalódva viselik. Elkívánczolni helyükről — a működésüket szépen viszonzó fizetés miatt — nem fognak. Biztos, sőt megélhetésünket biztosító állásnak — nem átmenetinek — fogják tartani a tanyai (pusztai) tanítóságot. Családi gondok sem fogják gyötörni a tanítóságot: gyermekük neveltetését illetően, nem fognak vándorolni a tanyai s pusztai tanítók, hanem huzamos maradási biztosító kulturműhely lesz a tanyai (pusztai) állás, ahol boldogan fognak dolgozni a tanítók különbség nélkül a népoktatás eszményibb állapotának megteremtésén.

A számgépek harca.

Irta: *Mattos Béla.*

A számgép a gyermek számítási kezikönyve. Szerepe nem annyira a megértésnél, mint inkább a begyakorlásnál van. S igazi — mint Eben dr. mondja — óriási haszna tizen túl jelentkezik. Az 1—9 számkörében, az 5—4 stb. szemléltetésnél: golyója, korongja, kockája, körteje, pontja, huszárja valóban nem mulja felül a kéz 10 ujjának, a parittya sima kövenc élönyeit. Az általam e téren közhírré tett methodus kapcsán a nevezett számkörökben meg mintha szerephez se jutna! ? Mintha teljesen pótolná a mese vonzó, változatos tárgya! ? Lehet; de én azt hiszem, hogy a legtökéletesebb eljárás mód mellett is rászorul a gyermek. Az én horvátjuku gyermekeim — bizonyosságul, hogy eklatáns esttel szolgálnak — nem tudják például az 52—3-at a 95—2-öt a 12—3, a 15—2 sablonra húzni. Minden esetben szemléltetnem kell. S a szemléltetésnél egyedüli segítségem: saját számgépem. Hogy miért? — mert — szerénytelenül — jobbnak tartom az eddigieknél.

Az orosz számgép ugyanis csak puszta számtesteket ad. Nagy képzelő erő tán látja rajt a tizen-egyet, kilencet, de mindig hasra fektetve, fejletőre állítva sohase a hely, az értékrendnek megfelelően. Nem ér 100 fületlen gombot. S mindezt csak Eben dr. ur vagdalja szép szavának ezüst fokosával.

Boda B. kartárs ur lerajzolta, szekrénybe zárta s eltiltotta tőle a gyermekeket. Huszárokkal agyonnyargaltatni iparkodik s ez dícséretre méltó igyekezet részéről.

Eben dr. okos, mély tudásra valló váltómódszer alapján közel áll a célhoz, de — hogy úgy mondjam — fogasolás után kiált, mert sok benne a gyom. Nagy, haszontalan kerülő útjainak tizen, (10) tizentiz (20) tizven (100) stb. szószörmeyei nem mindennapi életünk legkörebe valók, sőt nagyon is excentrikusok. Semmi szükség rájuk: a Titicaca tavat lecsapolták, behordták a modern pedagógusok.

A huszonegyet én is szeretném ein und evancignak mondani, de nem tehetem. A magyar számsor megalkotója nem pedagógus fejjel komponált, ha ugyan komponált. Rettenetesen megnehezítette a helyrendszer kipítésének elemi megértését. De korrigálnunk öreg hibáját már nem lehet; alkalmazkodnunk kell — mondjuk — nyelvünk szelleméhez.

A tíz, húsz, harminc kimondva sokaság, leírva 1, 2, 3 tizes egység. A sokaságot csak gondolni, kimondani tudjuk, de leírni nem. Az értékhelyen minden sokaság egységébe zsugorodik. Szükségszerű tehát csak az, hogy a sokaságot egységként leírni, a leírt egységet sokaságnak gondolni tudjuk. S Eben dr. az egységet nem egészen korrektil írja. A tizes egységet 6 pl. 10-vel, míg én csak 1-gyel írom. Szerintem u. i. a 10-ben a 0 az egyesek helyét zárja körül s így a tizest, az egységet csak az 1 jelölheti. E feltétlenül helyes felfogásom megértéséhez oly számtestre van szükségünk, mely szüntelenül a megfelelő értékhelyen, így a tíz számteste a második helyen áll, 1-gyel jelzett egység s sokaságot (tizet) mutat. S ilyen számtest számgépen tizes hengere. A tizes egységnek pusztán a 10 filléresrel való megértése nem a legszerencsésebb mód. A 10 filléresben a gyermek csak értékbeli tizszerest lát. Elhíszí ugyan, hogy tizszereze a nikkal az 1 filléresnek, de nem erti.

Eben gépének 73 számteste a járó pénzt mint szemléltető eszközt van hivatva pótolni. Amde a pénz kezünk közt jár s szemléltetési eszközül használva nem devalválódik. A boltos fiókjában meg értékrendben sorakozik. Egy rögtönzött, kevés pénzü bolti pénzfők tehát minden esetben pótolja számgépet, mely tagadhatatlanul nehézkes kezelése miatt a jövő évezred utolsó Szilveszterén se lesz a gyermek kedvelt számítási kezikönyve. S az enyém?? Az enyém — zsákban macska. Tessék megállapítani doktor-szakértéssel, hogy megnőtt-e már a — körme!

Számgémem helyrendszerü. Lényege 2 — egyes s tizes — peremével egymást szinte érintő közelségben forgatható függőleges tengelyű henger. Az egyes hengeren az 1—9 egyes szemléltetésére síkban derékszögű háromszöget képező 9 pontoszlopban 1 piros, 2 sárga, 3 fekete, 4 zöld, 5 ezüst, 6 kék, 7 rozsaszin, 8 viola, 9 barna — összesen: 45 pont, a tizes hengeren a tizes s a tiznek részében való szemléltetésére a 45 pontú 9 egyes pontoszlopokon kívül még 10 arany, továbbá 9—1, 8—2, 7—3, 6—4 s 5 — összesen: 100 pont foglal helyet. (A t. henger tehát a száz, helyéről kiemelve, a takaró tábla tizes pontoszlopainak balján a százás szemléltetésére is hivatott.) A hengereket egy takaró, egy fekete tábla fedi el. A táblán 2 rés van s a réseken át láthatok a hengereken szemléltetni kívánt számindividuumok.

A réseken keresztül azonban legfeljebb csak 1 tizes s 9 egyes szemléltethető. A t. henger egyidőben egynél több tizes szemléltetésére egyáltalán nem alkalmas; azért úgy gondolatban tizes pontoszlopokra tagolt s legöngyöltett oldalfelülete a maga egészében a takaró tábla síkjához simul s ott függönyök segítségével a 10, 20, 90 szemléltetését teszi lehetővé.

A rések s a tizes pontoszlopok felett csapólemezek sorakoznak. Ezek a signumokat, a számjegyeket, részben a műveletjeleket takarják.

Visszatérve a hengerekhez: az e. henger szemléltetően nyugszik a t. henger talapzatán; mintegy áll a tizen, "miért is a 11, 12, 20-et a szó szoros értelmében érzékelteti tizenegy, tizenkettő, huszonkilencnek. E felfogás nálam — mint előző írásomban jeleztem — a 10 s a 10-en túli számjegyek leírásának mértjét okadatulja. Majd rávezeti a gyermeket az egyesnek, tizesnek helyéről való felismerésére. A 10 u. i. számgépem kapcsán mindig olyan 1 tiznek (tizes hengernek) gondolandó, amelyen semmi, a 11—19 pedig mindig olyanok, amelyen 1, illetve 9 egyes (henger) van.

Gémem számindividuumai határozott színü — hogy úgy mondjam — jellegzetes kosztümü pontok, amiért is azok összetételeikben élesen, minden külön olvasás nélkül felismerhetők. A számegységeknek a gyermek részéről való lassú, kínos meg-megolvasását tehát mintegy kikapcsolja gépem; gyorsan, minden eddigi számgépnél gyorsabban szemléltet. Ráadásul a műveletjeleket s a számjegyeket is közli. Automatikusán adja az igazi signumot. Bekapcsolja a számmezt s a számmeze emlékezetbe hív, szolít mindent. Különben a számindividuum-önköszinruhája is mintha csak hid volna a számmezekhez. A piros pont láttán u. i. könnyen gondolhatunk

Andris meggyfajának legelső termésére: egy szem meggyre. A rozsaszín is könnyen a virágos májusi rétre, a kalászkhoz kalauzolhatja emlékező lelkünket.

Kezelése nem kér teret. Az egészen természetes, hogy pld. a 3-at az e. henger fekete, avagy részeiben (az 1+2-öt) az e. henger piros, a t. henger sárga pontjai mutatják. A 8+5-öt a t. henger 8+2, — viola-sárga — s az e. henger fekete színű pontjaiban látom. A 13-5-öt Eben dr. módszerével oldom meg. A 10-et az 5-re fordítom s a maradék 5+3 lesz.

Methodusom többi tereit szabadon hagyom. Meggyőződésből tudom, hogy minden különös iránytú nélkül eljár azokon kartársaim egyénisége, tárgyhoz értése.

A Szent-István-Társulat közgyűlése.

Szellemi irányok terjedésének vagy gyöngülésének az illető irányok szolgálatában álló gazdasági vállalatok erősödése vagy megegyése a legbiztosabb barometruma. Mert szép dolog a lelkesedés s a népes gyűlések láttára is öröm és bizakodás tölti be szívünket, mindezt azonban csak akkor vehetjük készpénznek, ha a lelkesedés és csatlakozás készpénzzel való támogatás formájában is siet eszméink terjesztésére.

Ami a katolikus akciónál számbavehető eredmény mutatkozik, azt legnagyobb részt a népies és a szerényebb igényű középosztályra támaszkodó mozgalmaknál tapasztaljuk. A Szent-István-Társulat közgyűlésén Erdősi Károly igazgató jelentésének adataiból szembeszökően kidomborodott az a tény, hogy e fényes múltú s biztató jövőjü intézmény meglepő boldogulása is a népnek és a szerényebb középosztálynak: a tanítóknak, a tanároknak és az alapságnak csatlakozásán és támogatásán alapszik. Díszit, pompát kölcsönöz a Szent-István-Társulatnak az előkelő urak neve is, egyre növekvő épületeinek tégláit, folyton szaporodó gépeinek részecskéit s immár egész kis hadsereget kitevő alkalmazottainak tisztességű fizetését elsősorban a plébánosoknak, káplánoknak, tanítóknak s tanároknak s azoknak a szegény földművesekből rekrutizáló pártoló tagoknak lelkes buzgólkodása hozza össze, akikre viáiban ráillik az Úr Jézusnak a szegény özvegy templomi ajándékaról mondott dicső szava. Itt is meglátszik, újra bebizonyosodik, hogy életképes katolikus buzgalmak, mint 1900 évvel ezelőtt, ma is csak a hívő népből sarjadhatnak is. Mihelyt más társadalmi területekre tolódik át a katolikus érvényesülési törekvések súlypontja, azonnal meggyengül azoknak az evangélium szellemével való szoros egysége s ha ideig-óráig talán pompázik és fészegleg is a hatalmasok árnyékába húzódó külsőleg szigorúan katolikusoknak látszó mozgalom, tartós és a hatalom változásaitól független eredményű igazán katolikus mozgalom a világtörténelem folyamán mindig csak azokból az osztályokból fakadt amelyekben nap-nap után érezték az evangélium ígéinek vígasztaló, erőt adó áldását.

De nem támogatná a katolikus köznép és a középosztály a Szent-István-Társulatot, ha nem látta vezetőinek működésében s igyekezeteiben olyan szellemet, mely az ő lelkében is visszhangot tud verni. Az utolsó évek története azonban beszédesen bizonyítja, hogy gróf Majláth György, az új elnök, politikai pályáján is nem hiába volt a nép igaz barátja, hogy Giesswein Sándor alelnök s az igazgatóság tagjai egytől-egyig nem hiába állanak népvédő mozgalmaink élén s hogy az agilis igazgató, Erdősi Károly nem hiába lépett hosszas gyakorlati szociális munka után az igazgatói székbe. A Szent-István-Társulat kiadványain évről-évre jobban érzik, hogy azoknak tervezői értik és érzik a XX. század uralkodó eszméinek erejét és jelentőségét. Az irodalmi megbízásoknál tág teret engednek az új tehetségek érvényesülésének; folyóiratából hiányzik minden idegenkedés az új időknek a keresztény gondolkodás határain belül mozgó új eszméitől; tanítók számára szerkesztett s ingyen szétküldött hetilapjában és évkönyvében bátran megszólalhat a XX. századi katolikus pedagógus és szegény

tanulóknak sok ezer korona értékben szétajándékozott tankönyvei olyan körökben is megkönnyítik a kultura terjesztését, amelyeket ettől kínai falial zárna el a nyomorúság.

A folyamatban levő jó munkával úgy vagyunk, mint a jó levegővel, vagy mint egészséges ember az egészségével: természetes dolognak nezzük s alig méltatjuk különösebb figyelemre. Az évfordulóknál egyesületeink közgyűléseinél azonban még egyébként zavaros időben is illik megállnunk egy-egy percre, hogy megállapítsuk a sikert vagy sikertelenséget s hogy megkeressük a boldogulás vagy hanyatlás okát. A Szent-István-Társulat e héten tartott közgyűlésén csak sikereket, felemelő eredményeket konstatahadtunk s azok okait fűrészelve, a vezetőiség, az elnök, az alelnök s a most hivatali éveinek új periódusába lépett érdemes igazgató munkás ügyszeretete és szociális érzéke előtt kell zászlonkat meghajtanunk.

A Szent-István-Társulat LVIII. évi rendes közgyűlése esztörtökön délelőtt feltíz óraker vette kezdetét a társulat dísztermében. Ez a közgyűlés a társulatnak két évtizeden át volt elnöke, gróf Zichy Nándor emlékezetének volt szentelve. Az elhunyt nagy katolikus vezérről Radnai Farkas beszercebányai megyéspüspök mondott megragadó emlékeszédet.

A közgyűlés elé került jelentések a lefolyt egyesületi év öröndetes eredményeiről számoltak be. Giesswein Sándor alelnök jelentéséből főképen a társulat szellemi működéséről szerezhetünk képet. A kiemelkedőbb momentumok között találjuk, hogy a társulat megindította az akciót, hogy XI. Ince pápának, akinek oly nagy része van Budavár felszabadításában, emlékéet megörökítsék; intézkedett, hogy egy új, a kor színvonalán álló magyar Szentírásfordítás készüljön s az előkészítő munkával dr. Kovács Sándor esanadapátfalvi plébánost bízta meg; a Szent-István-Társulat könyvkereskedése fiókot állított Szegeden; a társulat megvásárolta a palotájával szomszédos Rózsa-féle (régebben Bucsanszky-féle) üzletet és könyvkereskedést is, a miáltal módjában lesz a társulatnak a magyar nép kezébe irodalmi nivón álló jóirányú népies kiadványokat juttatni. Fraknoi Vilmos püspök két fejedelmi alapítványa is nagyfontosságú, mert lehetővé teszi azt, hogy a társulat a tudományos irodalom ápolása és fejlesztése terén is előre haladhasson. A társulat tagjai az elmúlt évben 400 rendes és 3000 pártolótaggal gyarapodtak. A rendes tagok számára 10 korona évi tagdíj mellett a társulat a Katolikus Szemlért adja ki, mely az elmúlt esztendőben lépett huszonötödik évfolyamába, amiből húsz év dr. Mihályfi Ákos egyetemi tanár szerkesztésére esik, ezenkívül a kedvelt, aktuális tartalmú két füzetekben részesíti rendes tagjait. Az évi 2 korona tagdíjat fizető pártoló tagok négy ismeretterjesztő és nemes szórakozást nyújtó könyvet kaptak.

Erdősi Károly igazgató jelentése szerint a Társulat rendes tagjai számára a Katolikus Szemléntől kívül öt hitvédelmi munkát adott tagilletményül; a pártoló tagok pedig a Szent-István-Társulat naptarán kívül három népies munkát kaptak. A tudományos és irodalmi osztály a múlt év folyamán 6 felolvasó ülést tartott; a jövő évben pedig megkezdí Fraknoi püspök nagylelkű adományából Magyarország művészettörténetének kiadását. A könyvkiadóhivatal kiadványai sorában vannak nép- és középiskolai tankönyvek, a Családi Regénytár kötetei, a világ-irodalom több jeles szépirodalmi és tudományos terméke. Ismételt kiadásban megjelentetett a Társulat 42 népiszkolai 18 középiskolai tankönyvet, 2 ifjúsági iratot, 5 imakönyvet, 11 népiratkát, 2 vegyes kiadványt. Az elmúlt év folyamán új kiadványai voltak: 5 vallástani könyv, 3 népiszkolai, 10 középiskolai tankönyv, 2 imakönyv, 8 kötet Családi Regénytár, 3 népiratka, 12 vegyes kiadvány. A mérleg 55.088 korona tiszta nyereséggel záródott. Az elmúlt hat év alatt összesen 211 kiadvány jelent meg a Társulat kiadásában, melyek közül 132 — tehát a kiadványok 62 százaléka — új szerzők munkája volt.

A közgyűlés Erdősi Károly igazgatót kiváló érdemének elismerésül nagy lelkesedéssel vezérigazgatói címmel és jelleggel újabb hat évre megerősítette állásában.

Angol iskolai élet.

Irta: Kováts Alajos.

I.

Anglia bámulatos világhelyzetét jórészt sajátosság földrajzi fekvésének köszönheti. A szigetországot a tenger kitünően megvédi a külső ellenség betörésétől s az így felszabadulva levő tömérdek anyagi és vérbeli erőt részben saját benső állapotának erősítésére fordíthatja, részben meg kiviszi a messze világreszkébe. Am az angolok hódító gyarmatpolitikája ismét az anyaföld társadalmi, közgazdasági és kulturális viszonyainak a javítására és mélyítésére hat vissza. A gyarmatok kincse, a világkereskedelem forgalma, a nyersárúk feldolgozása mind Angliában futnak össze. Ez azonban nem minden, mert az anyagi erőnek gazdag kamatozása mellett a messze gyűjtött szellemi kincs is ismét az anyaország javára esik. Az angol katoná, gyarmatos és gyarmatbeli közigazgatási hivatalnok mind hazaviszi értékes tapasztalatait. Az otthonmaradtak s a hazavágyók meg a visszatérők öntudatos termelőtevékenysége aztán egy roppant s mégis egységes munkálkodással olvad össze.

Mi, a távolról figyelők, csupán a munka végtelen aranyait s meglepő öntudatosságát látjuk. Amde a nyitott szemmel néző nem térhet tova a szinte gigászi erő megnyilatkozása fölött és kutatva kezdi keresni, vajjon honnan van e messzeágazó és milliónyi kar összhangja? Hiszen lehetetlen, hogy ilyen, aranyaiban szinte páratlan tevékenységnek mozgató, mindent magába ölelő, feloldó és ismét formába öntő, teremtő lelke ne legyen. Kell lenni valami csodálatos erőnek, ami az otthoni munkát s az ősz konzervatív eszméket összekösse és kiegyenlítsse a messzeföldről jövő ipari és szellemi kincsek hatásával s a modern haladás eszményeivel. Kell lenni valami mindent átható gondolatnak, amely vezető és irányító a régi és az új s a legujabb társadalmi irányzatok és törekvések között.

Igen, az angol szociális és közgazdasági tevékenységnek megvan a maga mindent magába ölelő, feloldó és a tömeget ismét megkapó formába öntő lelke, gondolata. Ez pedig nem más, mint az *angol nevelő és tanító-gondolkodás szelleme*.

Tapasztaltuk s a történeti munkák lapjairól olvashatjuk, hogy a legtöbb nemzet csak akkor kezd nagyon törődni a közneveléssel, amikor az aranynapok elmúltak s a baj már áttört a határokon vagy bent pusztít az állam legmélyén, mint párt-harc a polgarok közt. Ilyenkor aztán minden felekezett, minden párt a nevelési rendszer hiányait hánytorgatja. Gyökeres reformokat sürgetnek és mindent a nevelési rendszer reformálásától várnak és remélnek.

Nem így tesznek az angolok.

Nem kell nagy szárazföldi hadsereget tartaniok s az így megmaradó erőt és kincset jórészen a kulturális törekvésekre áldozzák. A külkereskedelem, a tengeri forgalom s az ezek következtében előállott gyáripari és kereskedelmi élet szintén visszahatnak az ország kulturális törekvéseire, még pedig irányító hatással. Ez utóbb említett tényezők folytán az angol iskolák igazán gyakorlatiasak s náluk az iskolák a legszorosabb kapcsolatban állanak az élettel. Míg a történelmi fejlődés iránt való kegyelet bizonyos konzervatív formákat őriz meg az angol közoktatás szellemében, addig az új özgazdasági élet s a folyton emelkedő világhatalmi

állásból folyó helyzet meg a legmodernebb és leggyakorlatiasabb eszményekkel telítik meg az iskolákat csak úgy, mint az egész angol gondolkodást. Az anyaországnak többnyire nyirkos éghajlata, amely kivált Skóciában még vad, sziklás vidékkel is párosul, aztán a gyarmatoknak az európaiakra nézve roppant szélsőséges és legtöbbször rendkívül egészségtelen éghajlata meg viszont arra intik az angol iskolát, hogy töle telhetőleg iparkodjék testiileg is edzeni az angol gyermeket.

Igy áll aztán elő az a kép, amelynek keretében, fő vonásaiban, vázolni lehet az angol iskolák nevelő és oktató munkáját. Az angol jól ismeri a nagy állást, amelyet faja a világban elfoglal s míg ez *öntudattal, erővel* tölti el, addig az otthoni közgazdasági és népességi viszonyok (amelyek kivándorlásra és gyarmatosságra kényszerítik a lakosság javarészt s állandó munkára utalják azt, aki nem akar nyomorúságban sanyalódni) *tervszerű munkára, produktív tevékenységre* utalják. Az angol föld keveset terem, az iré mocsaras, a skót sziklakon valamirevaló fa sem nő; a tenger komor, nehéz életre nyujt kiltást; a gyáriparban nagy a versengés; a kereskedelmi irodák megfeszített s kitaró munkát igényelnek és a tengeri meg a gyarmati hadiszolgálat is erős kart, bátor szívet meg egész lelkű embert kívánnak. Mindezek aztán roppant hatással vannak az angol iskolákra, azok kialakulására, irányára s a bennük uralkodó szellemre. Míg a kereteket legtöbbször konzervatívnek mondhatjuk, addig a valóságos benső életük: a lényeg, a kereteket betöltő szellem a lehető legmodernebb. Egy bizonyos, hogy az angol klímát, az angol faj eszményeit, az angolok mai közgazdasági, társadalmi, hatalmi, erkölcsi, jogi stb. viszonyait a legszebben kielégítik.

Az angol nevelői gondolkodás eredményét fényesen mutatja az angolok mai helyzete. Aki pedig kétkednék azon, hogy az a föntebb említett összefoglaló, minden erőt föloldó és ismét formába öntő, teremtő lélek az angol nemzet életében *a nevelői gondolkodás, az iskola*, annak csupán azt az egyetlen körülményt ajánlom a figyelmébe, hogy ezt maguk az angolok hirdetik. A meggazdagodott angol, ir és skót mindig hálával gondol az iskolára és a könyvre. Sehol sincs annyi ösztöndíj, mint Angliában. Sehol sincs annyi közadakozás útján létrejött gazdag nyilvános népkönyvtár, múzeum, mint azon a földön, amelyet angolok laknak. (Igy Észak-Amerikát is mindig tekintetbe kell vennünk.) Hiszen már Anglia egyik új életre indítója, formálója, *Knox János* is azzal kezdte el munkáját, hogy «tanítani kell a népet!» A mai Angliának egyik kiváló fia, a skót származású amerikai *Carnegie András* meg azt vallja, hogy «hálánkat a köz iránt legjobban egy jól berendezett népkönyvtárral róhatjuk le». Edinburghban az ősi egyetemnek a város egyik polgára, *M'Ewan* építtetett fényes csarnokot.

Már nagy nevelőnk, *Széchenyi István* gróf adta azt a mély gondolkozásra mutató tanácsot, hogy a németektől tanuljunk tudományt, az angoltól okosságot.* *Széchenyi István* tanácsát kivált az iskolai és általában a pedagógiai kérdésekben kellene legjobban megfogadnunk. S ma már bizonyos megnyugvással szemlélhetjük a hazai pedagógiai törekvéseket, amelyek mindig jobban és jobban eltávolodni látszanak a német pedagógiai törekvések

* *Széchenyi István* gróf: *Önismeret*. 206. lap.

utjaitól, amelyek ránk azelőtt csaknem kizárólagos hatást gyakoroltak.

Nézzünk meg egy-két képet az angol elemiiskolai, középfokú és egyetemi oktatásból: vessünk pillantást az ezekben lüktető életre. Vázlatos lesz a kép, mert az angol iskolák roppantul sokfélék. Némi összetartó kapcsolatoságot és kötelező iskoláztatást is csupán a porosz hatás tudott elérni egy 1870-ben kiadott törvény révén.

I.

Az ottani iskolák néha palotaszerűek, mégis a legtöbbször egyszerűek, de mindig és mindenek előtt az iskola feladatához alkalmazkodnak. A bent folyó tanítás olyan, aminőt az angol nép faji sajátága, mai társadalmi és közgazdasági állapota és általában mai világnézete megkíván. Ismerik a célt, amely felé törekednie kell az öntudatos angol polgárnak, de nem felejtik az utat, a nyomot sem, amelyet a nemzet történetének neveznek. Az angol természetnek és angolok mai világhelyzetének megfelelő a testi, értelmi, kedélyi és erkölcsi nevelés. Nagy-Britannia éghajlatának és a társadalmi berendezkedésének megfelelő a tanítási idő beosztása, a kisebb és nagy szünetek elrendezése, valamint a tanításköteles kor meghatározása is. Nincs ott szigorú, merev „drill” az elemi s a középiskolákban, amelyet aztán egy csapásra a leghetetlenebb szabadság válatana fel az egyetemen s a többi főiskolán, mint nálunk.

Ma még úgy Anglia, mint Skócia is a legszabadabb és legkülöfelebb iskolák hazája, azért egész Nagy-Britannia népoktatásáról egységes képet nem festhetünk. Nem tehetünk mást, mint hogy tekintünk valamely városnak egy-két különböző jellegű népiskolájába s kiegészítésül elolvassuk, hogy maguk az angolok mégis mely iskolákat vesznek olyanoknak, amelyekben leginkább megtalálhatjuk az angol iskolák legjellemzőbb vonásainak legnagyobb részét. A skótok természetesen a skót iskolákat emelik ki, az angolok meg a Tweed folyótól délre esőket mutatják meg az idegennek.

A skót iskolák közt természetesen első hely illeti meg az ősi szék- és egyetemi városnak, *Edinburgh*-nak az iskoláit. A skótok *Edinburgh*-ot iskolai központnak nevezik, s méltán. Iskolai rendszere, melyet híres egyeteme koronáz, századok munkája volt s a annyira kifejlődött s e fejlődésében annyira összekapcsolódott az élettel, hogy közmondásuk szerint: „A mi vezetőtevékenységünk az iskoláztatás”. („Our leading industry is education.”)

A mai nevelés története egész Skóciában a tizenhatodik századdal kezdődik, mint amely kor különben is mindenütt, ahol az iskolára irányult a figyelem, nyomot hagyott a neveléstörténetben. Az újabb fellendülés meg akarta valósítani a köznevelés gondolatát, amelyet a kereszténység megalapozott és minden időben a kornak megfelelően gondozott. *Knox János* „First Book of Discipline”-jében (A nevelés első könyve) tantervet készített, amely messze fölülmúlja korát. *Knox* terve szerint nemcsak az elemi oktatás tárgyait kellett tanítani minden hitközségben, hanem a magasabb oktató tárgyakat is, a gazdag és szegény gyermekek érettségéhez képest egyaránt. *Knox* tervéből nem lett törvény, de alapját képezi a mai skót iskoláknak és az 1696-iki törvénynek, amely elrendelte, hogy minden hit-

községben iskolát kell alapítani. Ezután az 1872-iki törvény az iskolaszékekre bizza az iskolák felett való felügyeletet s kimondja az 5—14 éves kor közt levő általános, szabad és kötelező elemi oktatást. Skócia valamennyi nyilvános iskolája a skót közoktatásügyi kerület felügyelete és ellenőrzése alatt áll, melynek hivatalai Londonban, a *Dover House*-ban vannak.

Az elemi iskolákat a Skót közoktatási kerület rendelete folytán két tagozatra osztották, úgy mint *I. a gyermekét, II. a serdültek tagozatára*. Eme két fokozaton felül minden nagyobb iskolának van még egy *magasabb vagy kiegészítő osztálya* olyan tanuló számára, akik nem akarnak középiskolába járni.

A *gyermek-tagozat*, (the infant department) olyan gyermekkert-féle, de még sem óvoda már. Megfelel az amerikai iskolák I., II. fokozatának. Az 5—7 éves korban levő tanulók gyermekkerszerű foglalkoztatása áll: a hit- és erkölcstanban, az olvasásban, írásban és számolásban való egyszerű, fokozatos gyakorlatokból. Ezekhez járul a testgyakorlás, játék, éneklés, rajzolás, mesélés és valami a természettudományokból. A természettudomány valami olyasféle, mint aminő nálunk a beszéd- és értelemgyakorlat, de ott szűkebbkörű, mert a környezet sem oly sokoldalú, mint hazánkban és nagyobb gondot kell fordítani az iparra és a kereskedelemre, mint a földművelésre.

A *serdültek tagozata* (the juvenile department) az a tagozat, amely nálunk az elemiiskola 3—6 osztályainak felel meg, Amerikában meg a III—VI. fokozatot teszi. Ide járnak a 7—12 éves gyermekek. Itt tanulják a hit- és erkölcstani, az angol nyelven való olvasást, a nyelvtant; költeményeket, történetet és földrajzot. A számtanban megtanulják a négy alapműveletet, egyszerűbb feladatok, kidolgozását, a közönséges és tizedes törteket, ezt kiegészítik az arányszámolással meg a kamat kiszámításával. A nyelvoktatást a helyesírás és fogalmazás tanítása egészíti ki, mely tollbamondásból és rövid leveleknek és közönségesen ismert tárgyakról írt rövid leírásokból áll. Rajzolás, ének, testgyakorlás természetrajz s a lányoknak kézimunka van még felvéve ezen tagozat minden osztályában. Átnéztem az iskolai tankönyveket: bizony sokkal rövidebbek és a gyermekekhez szövegeiben vannak írva, mint a mi tankönyveink javarésze. Általában, több gondot fordítanak a testgyakorlására, a játékokra meg a kedélyképzésre, mint az emlékezet megterhelésére. A szemléltetés nagy szerepet nyer. A közepes tehetségű tanulók, akik rendszeren látogatják az iskolát, alkalmasak arra, hogy 12 éves korukban befejezzék a serdültek tagozatát képező tanfolyamot. Az elemi iskola befejezésére írásbeli és szóbeli vizsgálatból áll, amelyet *képesítő vizsgának* (Qualifying Examination) neveznek. A vizsgát maga a felügyelő vezeti, akinek a területén az iskola van. Meg kell jegyeznünk, hogy az osztályokban ismét megkülönböztetik a közepes és gyöngébb tehetségű tanulók csoportját.

Most már a gyermekek, ha kiállották a vizsgát, vagy középiskolába lépnek át vagy beiratkoznak valamelyik iskola *kiegészítő-osztályába*.

A *kiegészítő-tanfolyam* (the Supplementary Course) a nevelésnek *gyakorlati* irányú kifejlését célozza. Itt a tanulók hajlamainak a kifejlésére törekszenek: kutatják, hogy milyen pályára volnának alkalmasak? A kiegészítő tanfolyam munkája leginkább gyakorlati és sokat engednek a tanulóknak kedvének

és tetszésének. A kiegészítő tanfolyam különböző osztályaiban a tanulók szabadon és kedvük szerint mehetnek az általános irányú iskolába vagy az ipari, kereskedelmi, háztartási (a leányoknak), földmívelési (falusi iskolákban) tanfolyamokra. Az angol tanfolyamnak az a célja, hogy a tanulókkal megszerettesse az olvasást. Megtanítják őket arra, hogyan kell használni a szótárakat, megismertetik velük a jó könyveket és azok jegyzékeit. Egyáltalában, felvilágosítást nyernek az iránt, hogy hol juthatnak azokhoz a jó és szükséges könyvekhez, amelyek őket az élet munkájára felvilágosítják. Mindenképen azon fáradozik a tanító, hogy a tanulóban érdeklődést keltsen az élet és a társadalom munkája iránt s őket a társadalom munkálkodó, harmonikus, a köz iránt fogékony tagjaivá nevelje. (A szociális érzék nevelésének a gondolata!) A számtanban a nehéz angol mértékekkel való gyakorlati bánás elsajátítása s ilyen feladatok megoldása a vezető gondolat. A famunkának, az ipari rajzolásnak, a főzésnek, a varrásnak, a háztartási ismeretek elsajátításának, a könyvtelnek stb. a kiegészítő-tanfolyamba való bevétele igen szoros érintkezésbe hozza az iskolát az élettel.

(Folytatása következik.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A Szent-István-Társulat vizsgai jutalomkönyv sorozatának első számai most jelentek meg! Az 1. számú vizsgai jutalomkönyv címe *Patkó Pista*. Írta: Kriston Endre. A 2. számú vizsgai jutalomkönyv címe *Takarékoskodjunk*. Írta: Wetzl Xav. Ferenc. Magyarra fordította T. Pelikán Krizsó. Ezen vizsgai jutalomkönyvek kizárólag a Szent-István-Társulathoz Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28., rendkívül kedvezményes árak mellett rendelhetők meg. 1 példány 50 fill. 10 példány 4-50 kor. 25 példány 10 kor. 50 példány 18 kor.

Minden iskolánál nélkülözhetetlen a katolikus népiskolák új rendszabályainak a könyve. Tanítónak és iskolaigazgató lelkésznek úgyszólván napról-napra szüksége van rá. Az egyházközségek rendeltetileg kötelezővé tették beszerzését az iskola, vagy a templom pénztára terhére.

A könyvhöz függelékekül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vaskos kötet ára **fűzve 4 korona, egész vászonkötésben 5 korona** és megrendelhető az összegnek előzetes megküldésével az Országos Katolikus Tanügyi Tanács központi irodájánál, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

A Szent-István-Társulat vizsgai jutalomkönyvsorozata. Lapunkban már ismertettük a Szent-István-Társulat ezen öröndetes legújabb vállalkozását, amikor hírt adtunk *Kriston Endre Patkó Pista*-járól és *Wetzl Xav. Ferenc Takarékoskodjunk* című munkájáról. Ez a két igen csinos külsejű és rendkívül érdekes és hasznos tartalmú könyvecske egyszerre megnyerte az egész ország tanítóinak tetszését s a naponta beérkező tömeges megrendelések már eleve óriási kelendőséget biztosítanak e könyvsorozat jól kiválogatott minden egyes kötetének. A már részletesebben ismertetett két művön kívül most ismét újabb négy könyvecske megjelenéséről adhatunk

hírt, amelyek mindegyikének tartalma bájos, gyermeki lelket megkapó, nemesítő hatású.

György János Magyar szavalókönyve szebbnél-szebb hazafias és alkalmi költeményekkel, ára 50 fillér.

Büttner Jula két könyvecskeje: *Kedves történetek és elvett aranyvirág*. Az előbbi ára 80 fillér, utóbbi 1 kor. Mindkét könyv Büttner Julától megszokott lebilincselő stílusban, érdekes meseszövevél s az ifjú lélek finom harmóniáját megőrző és nevelő modorban van megírva. *Számora Ignác Kicsinyek áhítata* című könyve pedig kitűnő szolgálatot tesz a gyermekek vallásos nevelése körül s különösen ajánlhatjuk vezerkönyvvül a neveléssel foglalkozó tanítók és szülők számára. Ára 1 korona.

Pályázat. A Magyar Tanítók Otthona Ifjúsági Színháza, 30-35 percnyi tartamú, egyfelvonásos, eredeti szindarabokra pályázatot hirdet. I. díj: 150 kor., II. díj: 100 kor., III. díj: 60 korona. A pályázat határideje: 1912. augusztus hó 15. napja. A szindarabok válfaja szabadon választható. Lehet: színmű, vígjáték, operett vagy bohózat zenével vagy anélkül. Ha azonban a szindarab énekes, úgy a zeneekrészek teljes vezerkönyve melléklendő. Pályázni csak oly művekkel lehet, melyek más színpadon még nem adták elő. A pályaművek idegen kézzel vagy írógéppel írva kemény kötésben, lapzámozva és a szerző nevét és lakását tartalmazó jelzés levél kíséretében, bérmentve a Magyar Tanítók Otthona Ifjúsági Színház Igazgatósága címére, IX., Kinczy-utca 16. sz. alá 1912. augusztus hó 15-ig küldendők. Későbbben beérkező vagy később fel nem szerelt pályaművek figyelembe nem vétendők. A bíráló-bizottság fővárosi pedagógusok és írókból áll. E bírálóbizottság által legjobbnak ítélt 3 pályamű 150, 100 vagy 60 koronával díjaztatik. A pályadíjat nem nyert, de dícséretre méltott pályaműveket az igazgatóságnak jogában áll 30 korona díjért eladásra megszerezni. A pályadíjjal kitüntetett művek tulajdonjoga a Színházé, amely azokkal szabadon rendelkezhetik, tehát azok szövegén tetszés szerinti javításokat vagy esetleges változásokat korlátlanul eszközölni jogosult. Gyermekek vagy ifjúsági színművekről lévén szó, szükséges, hogy azok a pedagógiai követelményeknek is megfeleljenek. A tündérmesék feltétlenül kerülendők. A bíráló-bizottság 1912. szeptember 15-én dönt a pályaművek felett a napilapokban és az eredményt közlésezi. A színház Igazgatósága a döntés után azonnal folyósítja a pályadíjakat. Megjegyezzük, hogy a szindarabok nem gyermekszereplők, hanem hivatásos színművészek számára irandók. Budapest, 1912. május hó 15-én Agotai Béla elnök-igazgató. Viranyi Jenő művezető-igazgató.

HIREK.

A Pacsa-nagykapornaki esp. ker. egyesített tanítóköre f. évi május hó 21-én délelőtt 9 órakor Pacsán közgyűlést tart. Targysor: Szent mise. Elnöki megnyitó. Gyakorlati tanítás a közönséges törtek keletkezéséről, tartja B. *Etelvény* Mária pacsatúttói tanító. *A tanító tekintélye* címen felolvasást tart *Beke Mihály* kihidai kartárs. *Szita* Boldizsár nagykapornaki kartárs beszámoló IV. kath. tanítói kongresszuson való részvételéről és egyben a tanítószág anyagi helyzetéről értekeznek. A jellem képzés fontossága és annak eszközeiről szabad előadást tart *Tamassy Géza* kállósi kartárs.

A székesfehérvári egyházmegyei r. k. iskolák tanítóinak egyesületének központi bizottsága f. évi május hó 21-én kedden, d. e. 10 órakor Székesfehérvárott a belvárosi kath. körben rendes gyűlést tart, melyre a közp. bizottság tagjai ezúton is tisztelettel meghívattak. Targy: A közgyűlés előkészítése. Kelt Lovasberény, 1912. május hó 12. *Papp János*, k. b. jegyző.

A pécs egyházmegyei r. kath. tanítóegyesület gödrei köre f. évi május 23-án gyűlést tart Sásdon, mely 9 órakor szentmisével veszi kezdetét. Targysorozat: Elnöki megnyitó. Jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. Elnöki előterjesztések. Tapintézeti hely betöltése. *Bodó László* felolvas a gyermek megfigyelésről. *Simrák Károly*

felolvasása *A szocializmus és tanító* címen, méltatva *Göröcsöni Tanítók tekintélye* jeles cikkét. Indítványok. A jövő gyűlés helyének megállapítása. A kör tisztikarának lemondása és az újnák megválasztása.

Az Országos Kath. Tanítói Segélyalap Elnöksége felhívást bocsátott ki, hogy akik ösztöndíjért vagy segélypénzért akarnak folyamodni, kérvényeiket folyó évi július hó 15-ig adják be az egyházmegyei Főtanfelügyelőségnek. Az okmányok hiteles másolatban, nem pedig eredetiben csatolandók s a kérvényt az illetékes plebánossal is alá kell iratni. A folyamodványok mellé az új tagsági könyvecske is csatolandó. Segélyben csak azok a tagok részesülnek, akik legalább három év óta nem élveztek az alap jótékonyágát, azért a kérvényben világosan meg kell említeni, hogy mikor és minő segélyben részesült a folyamodó. Azon folyamodványok, melyekhez tagsági könyvecske nincs mellékelve, továbbá amely nem az egyházi hatóságok útján vagy a kitűzött határidőn túl érkeznek be, az Elnökség által nem fognak figyelembe vétetni.

Az ungvári tanítóképző 1906/07. évben végzett növendékeit ez úton kérem fel, sziveskedjenek — fogadalmukhoz híven — a június 27-iki Ungváron leendő találkozó megbeszélése céljából címeiket *Fedik János* gk. tanító Kaszómező, u. p. Lonka, Máramarosmegye, vagy *Leskó József* áll. tanítóval Bunkós, Ungmegye, esetleg velem sürgősen közölni. *Eperjessy Béla* Várjeszenő, u. p. Homonna.

Pályázat. A Szombathely-egyházmegyei r. kath. Tanítóegyesület a Ferenc József Tanítók Házában a fölvételt biztosító alapítványára pályázatot hirdet. Folyamodhatnak mindazon ifjak, akik a budapesti tudomány- vagy műgyetem, vagy egyéb fő- és szakiskolák szorgalmas és példás magaviseletű hallgatói, akiknek apjuk, illetőleg anyjuk tanár, tanító nőtanító, óvó vagy nőóvó, az egyházmegyei tanítóegyesületnek és annak segítő osztályának legalább öt év óta tagja és az Eötvös-alap jótéteményeire egyébként is jogosult rendes, illetőleg rendkívüli tagja. A folyamodók kötelesek folyamodványaikat alulírottakhoz kellőleg felszerelve f. évi június 2-ig bezárólag benyújtani. Melléklendő: 1. Iskolai bizonyítvány, 2. keresztlevél, 3. az okiratok, melyek szerint a fölvételt jogosan kéri, 4. vagyoni és családi viszonyairól szóló hiteles és kimerítő bizonyítvány, 5. hatósági orvosi bizonyítvány. A folyamodók közül az Eötvös-alap országos osztóbizottsága szabadon választhat. Sárvár, 1912. május 15-én. *Barabás György* s. k., a Szombathely-egyházmegyei r. k. Tantóegyesület elnöke.

A Bajavidéki róm. kath. Tanítóegyesület 1912. évi május hó 28-án Baján, a katolikus legényegyesület helyiségében (Szent Antal-utca 20. szám alatt) tartja folyó évi rendes nagygyűlést dr. Zgama Károly elnöklete alatt. A gyűlés főbb tárgyai: Délelőtt 9 órakor Veni Sancte a plebániatemplomban. Elnöki megnyitó beszéd. Tartja: dr. Zgama Károly egyházi elnök. Dr. Csernoch János érsek üdvözlése. Titkári jelentés. Előterjeszti: *Greiner Gyula* titkár. Az «Esperanto» nyelv tanításának nagy jelentősége az elemi iskolában. (Rövid ismertetése a nyelvnek.) Előadó: *Medgyesi János* budapesti tanár, a «Hungaria Studento» Esperanto lap szerkesztője. «Az egyházas tanítás előnyös, vagy káros-e a gyermekek egészségére s a tanítási eredményre?» című vitatétel tárgyalása. Előadó: *Szucsics István* felsőszentiváni tanító. A katolikus iskola és a katolikus tanító helyzete. Előadó: *Wittendorfer István* kumbajai tanító. A bíráló-bizottság jelentése a beérkezett pályamunka tárgyában. Előadó: *Drégely Kálmán* világi elnök. A tanítók fizetésrendezése és nyugdíj revíziója. Az egyetemes tanítógyűlések állásfoglalása a tanítószegély anyagi helyzetének javítása érdekében. Előadó: *Greiner Gyula* titkár. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács és az országos keresztény szociális tanítói szakosztály által kitűzött tételek előadói: I. *Bugáky János* dávidi —; 2. *Schlaghammer Károly* bacsodoki —; 3. *Török Ferenc* jánosalmi —; I.) *Schincl Nándor* vaskuti —; II., III., IV.) *Greiner Gyula* madarasi tanítók. A jövő évi közgyűlési tételek előterjesztése. Előadó: *Markó János* mélykuti tanító.

Öt éves találkozó. Felkérem az esztergomi tanítóképző-intézetben 1907-ben végzett azon kartársakat, kiknek 1912. év június hó 29-én lesz öt éves találkozásuk, hogy ezen a napon 1/210 órakor az esztergomi tanítóképző-intézetben lehetőleg családostul megjelenni sziveskedjenek s addig is okvetlenül közöljék velem címüket. *Bajnok János* tanító Csata, Bars m.

Siketnémák felvétele. A siketnémák hevesvármegyei áll. segélyezett intézetében a jövő iskolai évre több növendéket vesznek fel. A felvétel iránti kérvények május hó végéig betérjesztendők. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósa (Eger, Káptalan-utca 29. sz.) ad.

Tanítógyűlés. Csongrád-hódmezővásárhelyi kerületi egyesület folyó évi rendes közgyűlését május hó 30-án Szegváron tartja a «Károlyi Kornis» leánynevelő-intézetben a következő napirenddel: 1. 1/210 órakor szentmise Veni Sancte. 2. Mintatanítás: «Hittantanítás» az óvodában. 3. Elnöki megnyitó. 4. Válasz a központból a mult gyűlés jegyzőkönyvére. 5. Fontosabb tanügyi rendeletek felolvasása. 6. Értekezést tart *Rittné Gábris Ágnes*, hódmezővásárhelyi tanítónő. 7. Felolvasás: A családi nevelés hibáiról, tartja *Kiss Károly* szentesi tanító. 8. Pénztárnok évi jelentése és választása. 9. Központi gyűlésre 2 tag választása. 10. Országos katolikus tanítói gyűlésre 1 tag választása. 11. Jelentés az országos katolikus tanítói segély- és árvaházalaphól. 12. Jövő gyűlés helye és tárgyai. 13. Indítványok. Szegvár, 1912. május 10. *Korpás Pál* elnök.

Iskolatársak találkozósa. 1887. évben, Esztergomban, velem képesítő tett iskolatársaimat kérem, hogy lakcímeiket velem közöljék. *Koller Lőrinc* tanító, *Pilisborosjenő*, up. Üröm, Pest vm.

TÁJÉKOZTATÓ.

✉ Kirándulás. (F.) A növendékek iskolai kirándulása az illetékes helyi hatóságnak bejelentendő. A gyermekeknek majálisszerű kirándulását, ha az egyébként a tanítási időn kívül eső időben történik, a tantestület intézi. A vitás ügyben kérjen az illetékes egyházi tanhatóságtól utasítást. — **Tagosítás. (T. F.)** A tagosítási költségeket a fenntartó fizeti és nem a föld ezidőszerinti jövedelmének élvezője. — **Részletes lecketerv.** A részletes lecketerve vonatkozólag a rendszabály 175. §-a azt kívánja, hogy azt a tanító a tanév elejére elkészítse és a helyi hatóság útján az illetékes egyházi tanfelügyelőségnek betérjessze. Az állam és a székesfőváros is heti beosztást kíván tanítóitól; de a bugzó tanító magánhasználatra az osztott iskolára egyórás, osztatlan iskolára félórás beosztást is készít.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. E. 1. Az iskolaszéket másodszer is összehívja az elnök és a megjelent tagok határoznak. 2. A kerítést a fenntartó készített el. Két út között a bekerített kertnek vajmi kevés lehet az értéke. — **F. J.** Neje neve alatt igen, de saját neve alatt nem engedélyezik. — **K. K.** Az említett ügy már kívül esik az iskola körén. Forduljon felvilágosításért az illetékes egyházi hatósághoz. — **H. M.** A magánvizsgálatokra vonatkozólag a rendtartási szabályzatokban megtalálja a kellő részletes utasítást. 2. A katolikus iskolában más vallású szülő gyermeke is tehet magánvizsgálatot. A vizsgálat díja nem több, ő is az előírt vizsgadíjat fizeti. — **K. P.** Beérkezett. **I. J.** Levélben feleltem. — **G. Gy.** Köszönjük a meghívást. — **B. D.** A szatmári *Irsik*-féle tanintézetbe — Istenben bologult alapító kívánsága szerint — az alapító érdemes rokonai és katolikus tanítók jeles előmeneteli gyermekei elsőbbségben részesülnek. A felvétel iránti kérvény Boromissza Tibor szatmári püspök úr önméltóságához intézendő. Felvilágosítást az intézet igazgatósa nyújt. — **L. A.** A vizsgálaton igazolja a látogatási napló adataival, hogy a növendékek közül kik jártak rendszeres és ismét, hogy kik nem látogatták már tavasz kezdeté óta az iskolát. A rendes tanítási órákat megtartani köteles.

és tetszesének. A kiegészítő tanfolyam különböző osztályaiban a tanulók szabadon és kedvük szerint mehetnek az általános irányú iskolába vagy az ipari, kereskedelmi, háztartási (a leányoknak), földművelési (falusi iskolákban) tanfolyamokra. Az angol tanfolyamnak az a célja, hogy a tanulókkal megismerettesse az olvasást. Megtanítják őket arra, hogyan kell használni a szótárakat, megismertetik velük a jó könyveket és azok jegyzékeit. Egyáltalában, felvilágosítást nyerne az iránt, hogy hol juthatnak azokhoz a jó és szükséges könyvekhez, amelyek közt az élet munkájára felvilágosítják. Mindenképen azon fáradozik a tanító, hogy a tanulóknak érdeklődést keltsen az élet és a társadalom munkája iránt s őket a társadalom munkálkodó, harmonikus, a köz iránt fogékony tagjaivá nevelje. (A szociális érzék nevelésének a gondolata.) A számtanban a nehéz angol mértékekkel való gyakorlati bánás elsajátítása s ilyen feladatok megoldása a vezető gondolat. A munkájának az ipari rajzolásnak, a főzésnek, a varrásnak, a háztartási ismeretek elsajátításának, a könyvvitelnek stb. a kiegészítő-tanfolyamba való bevétele igen szoros érintkezésbe hozza az iskolát az élettel.

(Folytatása következik.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A Szent-István-Társulat vizsgai jutalomkönyv sorozatának első számai most jelentek meg! Az 1. számú vizsgai jutalomkönyv címe *Patkó Pista*. Írta: Kriston Endre. A 2. számú vizsgai jutalomkönyv címe *Takarékoskodjunk*. Írta: Wetzel Xav. Ferenc. Magyarra fordította T. Pelikán Krizsó. Ezen vizsgai jutalomkönyvek kizárólag a Szent-István-Társulatnál Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28., rendkívül kedvezményes árak mellett rendelhetők meg. 1 példány 50 fill. 10 példány 4-50 kor. 25 példány 10 kor. 50 példány 18 kor.

Minden iskolánál nélkülözhetetlen a katolikus népiskolák új rendszabályainak a könyve. Tanítónak és iskolaigazgató lelkésznek úgyszólván napról-napra szüksége van rá. Az egyházközségek rendeletileg kötelezővé tették beszerzését az iskola, vagy a templom pénztára terhére.

A könyvhöz függelékül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vaskos kötet ára **fűzve 4 korona, egész vászonkötésben 5 korona** és megrendelhető az összegnek előzetes megküldésével az Országos Katolikus Tanügyi Tanács központi irodájánál, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

A Szent-István-Társulat vizsgai jutalomkönyvsorozata. Lapunkban már ismertettük a Szent-István-Társulat ezen öröndetes legújabb vállalkozását, amikor hírt adtunk *Kriston Endre Patkó Pista*-járól és *Wetzel Xav. Ferenc Takarékoskodjunk* című munkájáról. Ez a két igen csinos külsejű és rendkívül érdekes és hasznos tartalmú könyvecske egyszerre megnyerte az egész ország tanítóságának tetszését s a naponta beérkező tömeges megrendelések már eleve óriási kelendőséget biztosítanak e könyvsorozat jól kiválogatott minden egyes kötetének. A már részletesben ismertett két művön kívül most ismét újabb négy könyvecske megjelenéséről adhatunk

hírt, amelyek mindegyikének tartalma bájos, gyermeki lelket megkapó, nemesítő hatású.

Győrffy János Magyar szavalókönyve szebbnél-szebb hazafias és alkalmi költeményekkel, ára 50 fillér.

Büttner Jul' a két könyvecskeje: *Kedves történetek és elvesztett aranyvirág*. Az előbbi ára 80 fillér, utóbbié 1 kor. Mindkét könyv Büttner Juliától megszokott lebilincselő stílusban, érdekes mesészövevvel s az ifjú lélek finom harmóniáját megőrző és nevelő modorban van megírva.

Számora Ignac Kicsinyek áhitata című könyve pedig kitünő szolgálatot tesz a gyermekek vallásos nevelése körül s különösen ajánlhatjuk vezérkönyvvül a neveléssel foglalkozó tanítók és szülők számára. Ára 1 korona.

Pályázat. A Magyar Tanítók Otthona Ifjúsági Színháza, 30-35 percnyi tartamú, egyfelvonásos, eredeti szindarabokra pályázatot hirdet. I. díj: 150 kor., II. díj: 100 kor., III. díj: 60 korona. A pályázat határideje: 1912. augusztus hó 15. napja. A szindarabok válfaja szabadon választható. Lehet: színmű, vígjáték, operett vagy bohózat zenével vagy anélkül. Ha azonban a szindarab énekes, úgy a zeneekrészek teljes vezérkönyve melléklendő. Pályázni csak oly művekkel lehet, melyek más színpadon még nem adták elő. A pályaművek idegen kézzel vagy írógéppel írva kemény kötésben, lapzámozva és a szerző nevét és lakását tartalmazó jelzés levél kíséretében, bermentve a Magyar Tanítók Otthona Ifjúsági Színház Igazgatósága címére, IX., Kínizsy-utca 16. sz. alá 1912. augusztus hó 15-ig küldendők. Későbbben beérkező vagy később fel nem szerelt pályaművek figyelembe nem vétetnek. A bíráló-bizottság fővárosi pedagógusok és írókból áll. E bírálóbizottság által legjobbnak ítélt 3 pályamű 150, 100 vagy 60 koronával díjaztatik. A pályadíjat nem nyert, de dícséretre méltott pályaműveket az igazgatóságnak jogában áll 30 korona díjért eladásra megszerezni. A pályadíjjal kitüntetett művek tulajdonjoga a Színháze, amely azokkal szabadon rendelkezhetik, tehát azok szövegén tetszészerinti javításokat vagy esetleges változásokat korlátlanul eszközölni jogosult. Gyermekek vagy ifjúsági színművekről lévén szó, szükséges, hogy azok a pedagógiai követelményeknek is megfeleljenek. A tündérmesék feltétlenül kerülendők. A bíráló-bizottság 1912. szeptember 15-én dönt a pályaművek felett a napilapokban és az eredményt közzéteszi. A színház igazgatósága a döntés után azonnal folyósítja a pályadíjakat. Megjegyezzük, hogy a szindarabok nem gyermekszereplők, hanem hivatásos színművészek számára irandók. Budapest, 1912. május hó 15-én Agotai Bela elnök-igazgató. Virányi Jenő művezető-igazgató.

HIREK.

A Pacsa-nagykapornaki esp. ker. egyesített tanítóköré f. évi május hó 21-én délelőtt 9 órakor Pacsán közgyűlést tart. Tárgysor: Szent mise. Elnöki megnyitó. Gyakorlati tanítás a közönséges törtek keletkezéséről, tartja B. *Etelvay* Mária pacsatúttósi tanítónő. A *tanító tekintélye* címen felolvasást tart *Beke* Mihály kihidai kartárs. *Szita* Boldizsár nagykapornaki kartárs beszámol a IV. kath. tanítói kongresszuson való részvételéről és egyben a tanítóság anyagi helyzetéről értekezik. «A jellem képzés fontossága és annak eszközei-ről szabad előadást tart *Tamássy* Géza kallósi kartárs.

A székesfehérvári egyházmegyei r. k. iskolák tanítóinak egyesületének központi bizottsága f. évi május hó 21-én kedden, d. e. 10 órakor Székesfehérvárott a belvárosi kath. körben rendes gyűlést tart, melyre a közp. bizottság tagjai ezúton is tisztelettel meghívotnak. Tárgy: A közgyűlés előkészítése. Kelt Lovasberény, 1912. május hó 12. *Papp* János, k. b. jegyző.

A pécs egyházmegyei r. kath. tanítóegyesület gödrei köre f. évi május 23-án gyűlést tart Sásdon, mely 9 órakor szentmisével veszi kezdetét. Tárgysorozat: Elnöki megnyitó. Jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. Elnöki előterjesztések. Tápintézeti hely betöltése. *Bodó* László felolvas a gyermek megfigyelésről. *Simrák* Károly

felolvasása *A szocializmus és tanító* címen, méltatva *Göröcsöni Tanítók tekintélye* jeles cikkét. Indítványok. A jövő gyűlés helyének megállapítása. A kör tisztikarának lemondása és az újak megválasztása.

Az Országos Kath. Tanítói Segélyalap Elnöksége felhívást bocsátott ki, hogy akik ösztöndíjért vagy segélypenzért akarnak folyamodni, kérvényeiket folyó évi július hó 15-ig adják be az egyházmegyei Főtanfelügyelősnél. Az okmányok hiteles másolatban, nem pedig eredetiben csatolandók s a kérvényt az illetékes plébánossal is alá kell iratni. A folyamodványok mellé az új tagsági könyvecske is csatolandó. Segélyben csak azok a tagok részesülnek, akik legalább három év óta nem élveztek az alap jótékonyágát, azért a kérvényben világosan meg kell említeni, hogy mikor és minő segélyben részesült a folyamodó. Azon folyamodványok, melyekhez tagsági könyvecske nincs mellékelve, továbbá amely nem az egyházi hatóságok útján vagy a kifizőtt határidőn túl érkeznek be, az Elnökség által nem fognak figyelembe vétetni.

Az ungvári tanítóképző 1906/07. évben végzett növendékeit ez úton kérem fel, szíveskedjenek — fogadalmukhoz híven — a június 27-iki Ungváron leendő találkozó megbeszélése céljából címeiket *Fedik János* gk. tanító Kaszómező, u. p. Lonka, Máramarosmegye, vagy *Leskó József* áll. tanítóval Bunkós, Ungmegye, esetleg velem sürgősen közölni. *Eperjessy Béla* Várjeszenő, u. p. Homonna.

Pályázat. A Szombathely-egyházmegyei r. kath. Tanítóegyesület a Ferenc József Tanítók Házában a főlvételt biztosító alapítványára pályázatot hirdet. Folyamodhatnak mindazon ifjak, akik a budapesti tudomány- vagy műgyetem, vagy egyéb fő- és szakiskolák szorgalmas és példás magaviseletű hallgatói, akiknek apjuk, illetőleg anyjuk tanító nőtanító, óvó vagy nőóvó, az egyházmegyei tanítóegyesületnek és annak segítő osztályának legalább öt év óta tagja és az Eötvös-alap jótéteményeire egyébként is jogosult rendes, illetőleg rendkívüli tagja. A folyamodók kötelesek folyamodványaikat alulírotthoz kellőleg felszerelve f. évi június 2-ig bezárólag benyújtani. Mellékelendő: 1. Iskolai bizonyítvány, 2. keresztlevel, 3. az okiratok, melyek szerint a főlvételt jogosan kéri, 4. vagyoni és családi viszonyairól szóló hiteles és kimerítő bizonyítvány, 5. hatósági orvosi bizonyítvány. A folyamodók közül az Eötvös-alap országos osztóbizottsága szabadon választhat. Sárvár, 1912. május 15-én. *Barabás György* s. k., a Szombathely-egyházmegyei r. k. Tanítóegyesület elnöke.

A Bajavidéki róm. kath. Tanítóegyesület 1912. évi május hó 28-án Baján, a katolikus legényegyesület helyiségében (Szent Antal-utca 20. szám alatt) tartja folyó évi rendes nagygyűlését dr. Zgama Károly elnökele alatt. A gyűlés főbb tárgyai: Delelőtt 9 órakor Veni Sancte a plébániatemplomban. Elnöki megnyitó beszéd. Tartja: dr. Zgama Károly egyházi elnök. Dr. Csernoch János érsek üdvözlése. Titkári jelentés. Előterjeszti: *Greiner Gyula* titkár. Az «*Esperanto*» nyelv tanításának nagy jelentősége az elemi iskolában. (Rövid ismertetése a nyelvnek.) Előadó: *Medgyesi János* budapesti tanár, a «*Hungaria Studento*» Esperanto lap szerkesztője. Az egyhuzamos tanítás előnyös, vagy káros-e a gyermekek egészségére s a tanítási eredményre? című vitatétel tárgyalása. Előadó: *Szucsics István* felsőszentiváni tanító. A katolikus iskola és a katolikus tanító helyzete. Előadó: *Wittendorfer István* kumbajai tanító. A bíráló-bizottság jelentése a beérkezett pályamunka tárgyában. Előadó: *Drégely Kálmán* világi elnök. A tanítók fizetésrendezése és nyugdíj revíziója. Az egyetemes tanítógyűlések állásfoglalása a tanítóság anyagi helyzetének javítása érdekében. Előadó: *Greiner Gyula* titkár. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács és az országos keresztény szociális tanítói szakosztály által kifizőtt tetelek előadói: 1. *Bugyáky János* dávidi —; 2. *Schlaghammer Károly* bácsodoki —; 3. *Török Ferenc* jánosalmi —; 4. *Schindl Nándor* vaskuti —; 5. *II., III., IV.) Greiner Gyula* madarasi tanítók. A jövő évi közgyűlési tetelek előterjesztése. Előadó: *Markó János* melykúti tanító.

Öt éves találkozó. Felkérem az esztergomi tanítóképző-intézetben 1907-ben végzett azon kartársakat, kiknek 1912. év június hó 29-én lesz öt éves találkozójuk, hogy ezen a napon 1/210 órakor az esztergomi tanítóképző-intézetben lehetőleg családostul megjelenni szíveskedjenek s addig is okvetlenül közöljék velem címüket. *Bajnok János* tanító Csata, Bars m.

Siketnémák felvétele. A siketnémák hevesvármegyei áll. segélyezett intézetében a jövő iskolai évre több növendéket vesznek fel. A felvétel iránti kérvények május hó végéig betérjesztendők. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósága (Eger, Káptalan-utca 29. sz.) ad.

Tanítógyűlés. Csongrád-hódmezővásárhelyi kerületi egyesület folyó évi rendes közgyűlését május hó 30-án Szegváron tartja a «*Károlyi Kornis*» leánynevelő-intézetben a következő napirenddel: 1. 1/210 órakor szentmise Veni Sancte. 2. Mintatanítás: «*Hittantanítás*» az óvodában. 3. Elnöki megnyitó. 4. Válasz a központból a mult gyűlés jegyzőkönyvére. 5. Fontosabb tanügyi rendeletek felolvasása. 6. Értekezést tart *Rittné Gábris Agnes*, hódmezővásárhelyi tanítónő. 7. Felolvasás: A családi nevelés hibáiról, tartja *Kiss Károly* szentesi tanító. 8. Pénztárnok évi jelentése és választása. 9. Központi gyűlésre 2 tag választása. 10. Országos katolikus tanítói gyűlésre 1 tag választása. 11. Jelentés az országos katolikus tanítói segély- és árvaházalapról. 12. Jövő gyűlés helye és tárgyai. 13. Indítványok. Szegvár, 1912. május 10. *Korpás Pál* elnök.

Iskolatársak találkozója. 1887. évben, Esztergomban, velem képesítőt tett iskolatársaimat kérem, hogy lakcímüket velem közöljék. *Koller Lőrinc* tanító, *Pilisborosjenő*, up. Üröm, Pest vm.

TÁJÉKOZTATÓ.

☞ **Kirándulás. (F.)** A növendékek iskolai kirándulása az illetékes helyi hatóságnak bejelentendő. A gyermekeknek majálisszerű kirándulását, ha az egyébként a *tanítási időn* kívül eső időben történik, a tantestület intézi. A vitás ügyben kérjen az illetékes egyházi tanhatóságtól utasítást. — **Tagosítás. (T. F.)** A tagosítási költségeket a fenntartó fizeti és nem a föld ezidőszertinti jövedelmének élvezője. — **Részletes lecketerv.** A részletes lecketervre vonatkozólag a rendszabály 175. §-a azt kívánja, hogy azt a tanító a tanév elejére elkészítse és a helyi hatóság útján az illetékes egyházi tanfelügyelősnél betérjessze. Az állam és a székesfőváros is heti beosztást kíván tanítóitól; de a buzgó tanító magánhasználatra az osztott iskolára egyóras, osztatlan iskolára félóras beosztást is készít.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. E. 1. Az iskolaszéket másodszor is összehívja az elnök és a megjelent tagok határoznak. 2. A kerítést a fenntartó készítteti el. Két út között a bekerítetlen kertnek vajmi kevés lehet az értéke. — **F. J.** Neje neve alatt igen, de saját neve alatt nem engedélyezik. — **K. K.** Az említett ügy már kívül esik az iskola körén. Forduljon felvilágosításért az illetékes egyházi hatósághoz. — **H. M.** A magánvizsgálatokra vonatkozólag a rendtartási szabályzatokban megtalálja a kellő részletes utasítást. 2. A katolikus iskolában más vallású szülő gyermeke is tehet magánvizsgálatot. A vizsgálat díja nem több, ő is az előírt vizsgadíjat fizeti. — **K. P.** Beérkezett. — **I. J.** Levélben feleltem. — **G. Gy.** Köszönjük a meghívást. — **B. D.** A szatmári *Irs/k*-féle tanintézetbe — Istenben bologdult alapító kívánsága szerint — az alapító érdemes rokonai és katolikus tanítók jeles előmeneteli gyermekei elsőbbségben részesülnek. A felvétel iránti kérvény *Börömizza Tibor* szatmári püspök úr ömeltóságához intézendő. Felvilágosítást az intézet igazgatósága nyújt. — **L. A.** A vizsgálaton igazolja a látogatási napló adataival, hogy a növendékek közül kik jártak rendszeres és ismét, hogy kik nem látogatták már tavasz kezdeté óta az iskolát. A rendes tanítási órákat megtartani köteles.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelés»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja **előre** lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Egri érseki megye.

Dormándra (Heves m.) a róm. kath. iskolához tanítónót keresünk. Fizetése: lakás, kerttel és 1000 kor. Kötelessége díjlevel szerint. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Határidő *junius 2-ika*. Kérvények Pese-nyótelekre a plébániára címzendők. 497 1-1

Junius 1. esetleg azonnali belépésre keresek jóhangú, önállóan vezetni tudó segédkantort, tanítani nem kell. Fizetése: havi 30 kor., teljes ellátás, mosás ágyneműn kívül. Személyesen jelentkezőknek előny. Jászárokszállás. Nagy Lajos kántor. 492 1-1

Kassai egyházmegye.

Sárosmegyei kajátai s *junius 1-én* elfoglalandó kántortanítói állomásra *junius 3-ára* pályázat hirdettetik. Bővebbet alulírottánál. Szinye. Kurimszky János plébános. 494 1-1

Rozsnyói püspöki megye.

A barkai kántortanítói állásra a «Népnevelő» március 17-én 12-ik számában hirdetteti pályázat *junius 1-ig* meghosszabbították. 498 1-1

Szatmári egyházmegye.

Nagykárolyban a róm. kath. elemi fiúiskolánál egy osztálytanítói állás megüresedett, melyre pályázat hirdettetik. Javadalma: 1100 kor. alapfizetés, a törvény által megállapított korpótlék, lakás- és kertillelmény, negyed-évi előleges részletekben. Kötelessége: az iskolaszék által reabizott osztály vezetése, az elemi iskola növénydekeit az egyházi énekre oktatni és a kántortakadályoztatása esetén helyettesíteni. Pályázóktól megkívánatik tanítói és kántori oklevél. Felszerelt kérvények *junius 9-ig Réseti Ede* egyh. elnök címére küldendők. Állást 1912. szeptember 1-én köteles elfoglalni. *Holzinger István* írássz. jegyző. 495 1-1

Székesfehérvári egyházmegye.

A bevári (u. p. Eresi, Fejér m.) róm. kath. uradalmi, osztálytanítói állásra *május 30-iki* határnapnál pályázat hirdettetik. Javadalma: szabad lakás, 400 □ öl kert, 320 kor. készpénz, vizsgadíj 31:50 kor., tandíjmegváltás címen a családok száma szerint körülbelül 200 kor., 6 q buza, 4 q árpa, 8 q rozs, 1200 □ öl tengeriföld, egy darab tenégtartás téli és nyári takarmányozással, kettő öreg kettő fiatal sertéstartás, szabad fűtés, templomba és hivatalos utazáskor (gyűlések és gyónás) kocsi a vasutig, utiköltség, 5 kor. napidíj, esedékes korpótlék. Az összes illetményeket Grünwald Testvérek és Schiffer berggazdasága fizeti. Kötelességei: 6 osztályt valamint az ismétlő-iskolát «Rendszabályok» betartásával tanítani, a gyermekeket a szit. gyónásra elkísérni és az egyh. róm. kath. tanítóegyesületbe beiratkozni. Családos tanfélések pályázhatnak. Az állás aug. 20-ika után foglalandó el. Szabályszerűen felszerelt kérvények méltóságos *Graf Wimpffen Siegfried* úrhoz intézve alulírottához küldendők be. Göböljárás, u. p. Eresi, (Fejér m.) *Dr. Schoderbeck Lajos*, lelkész-gondnok. 488 2-2

Szepesi püspöki megye.

A «Népnevelő» 11. és 16. számában a *hámri-i* (Arva m.) tanítói állásra hirdetteti pályázat *május 31-ig* meghosszabbították. 493 1-1

Váci egyházmegye.

A **ceglédi** róm. kath. elemi népiskolánál nyugdíjazás folytán üresedésbe jött három jobb (földes) javadalmazású tanítói állásra pályázat hirdettetik. I. A központi I-ső leányosztály tanítói állásra, melynek javadalma: az egyházközség iskolai pénztárából: 802 kor. (nyolcszázkettyő) 80 fillér havi előleges részletekben, 6 (hat) köbméter kemény hasáb tűzifa, megváltási összege 48 kor. (megyvennyolc), félételek homokföld és legelőjárándóság haszonélvezete, melynek kincstári adóját haszonélvező tanító fizeti. II. A központi II-ik leányosztály tanítói állásra, melynek javadalma: az egyházközség iskolai pénztárából 176 (egyszázhetvenhat) kor. 64 fill., a magy. kir. vallásalapítvány pénztárából terményváltás fejében évi 1200 (egyezerkettőszáz) kor. havi előleges részletekben, félételek homokföld és legelőjárándóság haszonélvezete, melynek kincstári adóját haszonélvező tanító fizeti. III. A központi IV-ik fiúosztály tanítói állásra, melynek javadalma az egyházközség iskolai pénztárából: 1050 (egyezerötven) kor. havi előleges részletekben, 4 köbméter kemény, hasáb tűzifa, megváltási összege: 32 (harminckettő) kor., félételek homokföld és legelőjárándóság haszonélvezete, melynek kincstári adóját haszonélvező tanító fizeti. Mindezen állásokhoz törvényes ötödéves korpótlék (-ok), lakbér, 20 (húsz) kor. kertillelmény és 10 (tíz) kor. iroda-átalány összeg jár. Minthogy a fokozatos előléptetés elvénél fogva a választásnál a helyben működő, kisebb javadalmazással bíró tanítók és tanítónők működési koruk sorrendje szerint előnnyel bírnak a jobb javadalmazású állásokra, az illeténi előlépések által megüresedendő három tanítói állásra pályázat hirdettetik. Ezen állások javadalma egyenként: 832 (nyolcszázharminckettő) kor. készpénz az egyházközség iskolai pénztárából, fizetési kiegészítés címen államsegélyből 268 (kettőszázhatvannyolc) kor. havi előleges részletekben, törvényszerinti ötödéves korpótlék (-ok), lakbér, 20 (húsz) kor. kertillelmény és 10 kor. irodaátalány összeg. A megválasztott tartozik a vácegyházmegyei tanítóegyesület s az országos kath. tanítói-segély- és árvaalap tagja lenni. Kérvények a ceglédi róm. kath. Plébániai Hivatalhoz. Cegléd címeze *junius hó 5-ig* alulírottához küldendők. *Horváth József* prépost plébános. 496 1-1

Pósta és iskola. Gyakorló-füzet a 32 lapon **eredeti** alakban nyomtatott pósta, vasuti és váltó nyomtatványok kitéltésére. Elemi, polgári és gazdasági ismétlőiskolák részére. Ára 30 fillér. Ipariskolák részére külön füzetek 40 fillér. Megrendelés **Legeza Mihály** iskolai igazgatóhoz küldendő Jászberénybe. Mutatványpéldány ingyen. Fajgalambok is eladók. 491-1

Stampay ének- és imakönyve,

mint a magyarosításnak is kipróbált eszköze, bővítve is félvászonban 30 fill., egész vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen. Kötve 50 fill.

Köbölkúton, Esztergomgyégyében.

198. 15-15

Mária tisztelésére énekek:

I. füzet 1 K 50 fillér, II. 2 K, III. 3 K, IV. 2 K, V. 4 K, VI. 2 K. — Üdvözlégy 50 fillér.

Hazafias Mária-énekek:

I., II., III. füzet egyenkint 3 K. Megrendelést kér: **Kontor Elek** kollégánk, Bpest, VII., Thököly-út 42.

Szülőoltvány,

szülővessző legolcsóbb, legjobb minőségben, gyökeres, sima. = I. = Árjegyzék: **SZÉKELY J. JÓZSEF, Gyöngyös.**

50 új gyászmise offertorium 1 kor. Orgonahangok 3, 4 és 5 korona. 469. 3-19

MOLNÁR JÓZSEF kántor, Kunszentmiklós

Legjobb népiskolai daloskönyv a

„KIS MUZSIKUS“!

100 gyönyörű magyar népdal iskolai szöveggel, 2 gyermekszólamra. Az «Orsz. Kath. Tanügyi Tanács» által approbálva. I—II. füzet ára 1 kor. 60 fill. Kotta nélkül a *falusi gyermekek részére* 40 fill.

••• Megrendelhető a •••

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULATNAL

(Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.)

— 45 cm. —

Népiskolai címtáblák

45×60 cm. nagyságban rendkívül tartós, ólmozott acélbádoglemezéből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címmel ellátva darabonként **15 koronáért** megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társaság.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. szám.

Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető. 278

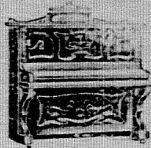
♦ **Iskolai ünnepélyek.** ♦
Madarak és fák napja.

(Május hónapban).

Az iskolaév záróünnepé.

Népiskolai tanulók részére összegyűjtött alkalmi költemények.

A Györfy János által szerkesztett **Iskolai ünnepélyek** című gyűjteményes munka VIII. illetve I. füzeté. **Ára 24 ill. 20 fillér.** Kiadja a Szent-István-Társulat (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28). Hogy minden tanuló megszerezhesse, tömegesebb megrendelésnél százalékot és minden 100 példányra 10 ingyenpéldányt adunk a szegény tanulók részére.

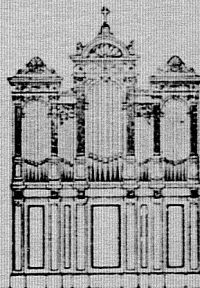
Eredeti Zimmermann, Laubger, Förster-féle csakis elsőrangú gyártmányok.

Zongorák, pianinok.

Képviseelője

Hörl Nándor, Pozsony, Ventur-utca 24.

Csak azonnali készpénzfizetésre. Tanároknak szerfelett előnyárak ■■■ Prospektus ingyen.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET**RIEGER OTTÓ**

hazánk legnagyobb orgonájának (a királyi orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilamos gépekkel berendezett és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési

feltételek mellett pneumatikai nemeshangu orgonákat szállít.

Mindenemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes

és pontossággal teljesít. □□

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

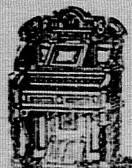
64 2-52

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mértékkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó

vasúti állomásig

Tanároknak s lelkészeknek különösen százalékgedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

☛ Kérjen árjegyzéket, pianók és pianinókról. ☛

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.				A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.			
vonat-szám	óra	perc	vonat-néve	vonat-szám	óra	perc	vonat-néve
Délelőtt				Délelőtt			
1710	5:40	sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	339	5:10	v. v.	Berlin, Ruttká
310	5:50	sz. v.	Hatvan	645	5:20	tszsz.	Debrecen, Nagyvárad
302	6:25	gy. v.	Budtha, Berlin	309	5:30	sz. v.	Hatvan
22	6:30	sz. v.	Bicske	1905	5:30	sz. v.	Eszék, Tapolca
6	6:40	sz. v.	Wien, Graz, Sopron	609	5:45	sz. v.	Brassó, Arad
1502	6:40	gy. v.	Kassa, Csorba	909	5:45	sz. v.	Sofia, Bród, Belgrád
312	6:50	sz. v.	Kassa, Csorba	19	5:55	sz. v.	Torbágy
100	7:00	gy. v.	Fiume, Torino, Róma	313	6:00	sz. v.	Pécel
903	7:10	sz. v.	Pécs, Vinkovce	17	6:05	sz. v.	Komárom
903	7:10	sz. v.	Arad, Brassó	1707	6:15	sz. v.	Stanislaw, M.-Sziget
903	7:10	sz. v.	Belgrád, Sofia, Sarajevo	11	6:25	sz. v.	Wien
402	7:20	sz. v.	Sztraj, Lemberg	1505	6:30	gy. v.	Poprad-Felka, Kassa
302	7:20	sz. v.	Maramarossziget	407	6:30	sz. v.	Lemberg, Strj, Kassa
302	7:20	sz. v.	Fehring, Graz, Triest	1007	6:30	sz. v.	Fiume
302	7:20	sz. v.	Gödöllő	315	7:00	sz. v.	Gödöllő
302	7:20	sz. v.	Belgrád, Sofia, Vinkovce	1305	7:10	sz. v.	Graz, Fehring
302	7:20	sz. v.	Arad, Brassó	509	7:20	sz. v.	Brassó, Kolozsvár
302	7:20	sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	817	7:30	sz. v.	Kunszentmiklós, Tass
302	7:20	sz. v.	Munkács, Lavone	817	7:30	sz. v.	Gödöllő
302	7:20	sz. v.	Kolozsvár, Brassó	819	7:40	sz. v.	Hatvan
302	7:20	sz. v.	Tapolca, Eszék, Bród	21	7:45	sz. v.	Bicske
302	7:20	sz. v.	Ruttká, Berlin	1003	8:00	gy. v.	Róma, Triest, Fiume
302	7:20	sz. v.	M.-Sziget, Stanislaw	11	10:10	sz. v.	Sarajevo, India
302	7:20	sz. v.	Wien, Sopron	1513	8:15	sz. v.	Csorba, Kassa
302	7:20	sz. v.	Torbágy	1015	8:20	sz. v.	Paks
302	7:20	sz. v.	Kassa, Poprad-Felka	321	8:35	sz. v.	Bukarest, Kolozsvár
302	7:20	sz. v.	Kunszentmiklós-Tass	515	8:45	sz. v.	Hatvan
302	7:20	sz. v.	Nagykátá	13	9:20	sz. v.	Győr
302	7:20	sz. v.	Bicske	807	9:25	sz. v.	Berlin, Ruttká
302	7:20	sz. v.	Gödöllő	1005	9:35	gy. v.	Fiume, Tapolca
302	7:20	sz. v.		913	9:55	sz. v.	Szabadka
302	7:20	sz. v.		4	10:05	gy. v.	Brók-Királyhida,
302	7:20	sz. v.		509	10:20	sz. v.	Szombathely, Sopron
302	7:20	sz. v.		23	10:45	sz. v.	Miskolc
302	7:20	sz. v.		605	11:30	gy. v.	Arad
302	7:20	sz. v.		323	12:10	sz. v.	Gödöllő
302	7:20	sz. v.		611	12:30	sz. v.	Bukarest, Arad
302	7:20	sz. v.		301	12:50	gy. v.	Berlin, Ruttká
302	7:20	sz. v.		903	1:00	sz. v.	Konstantinápoly,
302	7:20	sz. v.		4	1:05	sz. v.	Lemberg, Kassa
302	7:20	sz. v.		7	1:20	sz. v.	Wien, Sopron
302	7:20	sz. v.		601	1:25	gy. v.	Bukar. st. Arad
302	7:20	sz. v.		1	1:30	sz. v.	London, Paris, Wien
302	7:20	sz. v.		1201	1:40	sz. v.	Sarajevo, Bród, Szabadka
302	7:20	sz. v.		1901	1:55	sz. v.	Eszék, Pécs
302	7:20	sz. v.		1301	2:10	sz. v.	Graz, Fehring
302	7:20	sz. v.		335	11:20	sz. v.	Hatvan

1) Janus 1-től közeledek. 2) Junius 1-től bezárólag szept. 15-ig. 3) Vasár- és ünnepnapokon május 16-tól szept. 15-ig. 4) Csak vasár- és ünnepnapokon közl. 5) Nagykátáról Szolnokig csak szombaton közl. 6) Csak szombaton közlekedik.

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.				A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.			
vonat-szám	óra	perc	vonat-néve	vonat-szám	óra	perc	vonat-néve
Délelőtt				Délelőtt			
154	5:05	sz. v.	Vác	149	8:51	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
152	5:15	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	151	9:05	sz. v.	Dunakeszi-Alag
122	5:25	sz. v.	Ersekújvár	723	9:25	sz. v.	Cegléd
713	5:40	sz. v.	Szeged, Szolnok	725	9:35	sz. v.	Cegléd
4102	6:00	sz. v.	Esztergom	4103	5:50	sz. v.	Esztergom
145	6:20	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	138	5:50	sz. v.	Nagymaros
6502	6:30	sz. v.	Lajosmizse, Kecskemét	725	6:00	sz. v.	Cegléd
102	6:50	k. ost. ex. v.	Wien, Paris, Ostende	153	6:05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
306	7:00	gy. v.	Szeged, Stanislaw	65-7	6:10	sz. v.	Lajosmizse
1402	7:00	sz. v.	Zsolna, Berlin	721	6:20	sz. v.	Szolnok, Cegléd
104	7:05	sz. v.	Nagyszombat, Wien	9011	6:25	k. o. e.	Konstantinápoly, Belgrád
158	8:00	sz. v.	Dunakeszi-Alag	7012	6:30	sz. v.	Konstantinápoly, Bukarest
708	8:10	sz. v.	Orsova, Bázias	135	6:35	sz. v.	Nagymaros
712	8:40	sz. v.	Temesvár, Karánsé	14-7	6:40	sz. v.	Berlin, Zsolna
134	8:45	sz. v.	Nagymaros	4105	7:10	sz. v.	Esztergom
4001	8:50	sz. v.	Esztergom	709	7:15	sz. v.	Bukarest, Bázias
114	9:15	sz. v.	Wien, Berlin	125	7:20	sz. v.	Párkány-Nána
160	9:40	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	727	7:25	sz. v.	Cegléd
112	10:10	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	501	7:30	gy. v.	(Bukarest, Kolozsvár)
5004	10:10	sz. v.	Lajosmizse, Kecskemét	155	7:35	sz. v.	(Maramarossziget)
160	10:35	sz. v.	Nagymaros	157	7:40	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
730	10:50	sz. v.	Cegléd	5001	7:50	sz. v.	Vác
116	12:00	sz. v.	Wien	127	8:05	sz. v.	Kecskem., Lajosmizse
164	2:05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	127	8:05	sz. v.	Párkány-Nána
714	2:10	sz. v.	Szeged	4107	8:15	sz. v.	Esztergom
1404	2:20	sz. v.	Zsolna, Berlin	113	8:20	sz. v.	Paris, Wien
136	2:25	sz. v.	Nagymaros	719	8:40	sz. v.	K.-K. Felegyháza
146	2:30	sz. v.	Esztergom	129	8:45	sz. v.	Párkány-Nána
4149	1:05	tszsz.	Rákospalota-Ujpest	159	9:10	sz. v.	Dunakeszi-Alag
135	1:20	sz. v.	Pilis-sába	705	9:25	gy. v.	Szeged
4105	1:30	sz. v.	Dunakeszi-Alag	1401	9:40	sz. v.	Berlin, Zsolna, Pozsony
106	2:00	gy. v.	Wien, Paris	4109	9:55	sz. v.	Esztergom
504	2:05	sz. v.	Szirmar-Vasút, Brassó	161	10:25	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
120	2:10	sz. v.	Párkány-Nána	715	10:45	sz. v.	Szeged
470	2:15	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	119	11:25	sz. v.	Galánta
410	2:20	sz. v.	Esztergom	163	11:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
108	2:30	gy. v.	Wien	155	12:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
120	2:35	sz. v.	Galánta	137	1:20	sz. v.	Nagymaros
704	2:40	sz. v.	Bukarest, Bázias	703	1:25	gy. v.	Bukarest, Bázias
732	2:45	sz. v.	Cegléd	103	1:40	sz. v.	Paris, Wien
6506	3:10	sz. v.	Lajosmizse, Kecskemét	503	1:50	sz. v.	(Tóvis, Kolozsvár,
173	3:10	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	167	1:55	sz. v.	Sz. Nemeti)
140	3:35	sz. v.	Szob	4111	2:05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
174	4:10	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	169	2:40	sz. v.	Dunakeszi-Alag
716	4:30	sz. v.	Szeged	171	3:00	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
				503	3:40	sz. v.	Kecskem., Lajosmizse

1) Vasár- és ünnepnapokon május 16-ig. 2) Csak vasár- és ünnepnapokon. 3) Vasár- és ünnepnap előtti hetköz. 4) Vasár- és ünnepnapokon máj. 18-tól szept. 15-ig. 5) Minden kedd. est. 6) Minden pént. és vasárnap. 7) Minden hétfőn. szerdán és szombaton. 8) Erkezik minden kedden, szerdán, pénteken és vasárnap. 9) Érk. minden hétfőn, csütörtökön és szombaton. 10) Vasár- és ünnepnapokon május 16-tól. 11) Vasár- és ünnepnapokon. 12) Vasár- és ünnepnapokon május 16-tól bezárólag szept. 15-ig.